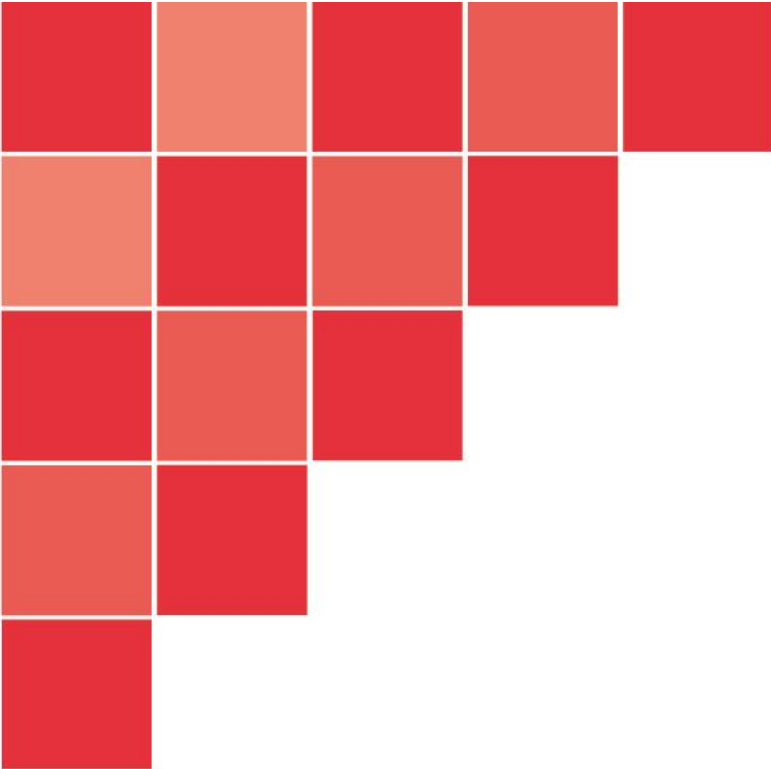
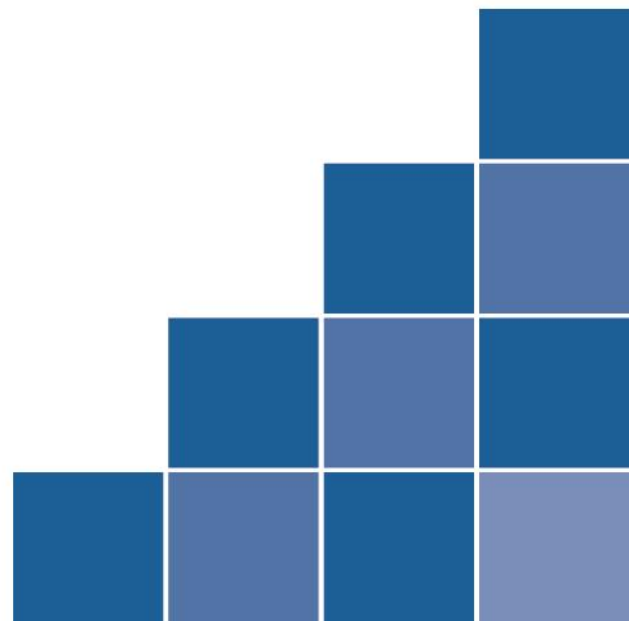

Evaluatie regeling vakwedstrijden vmbo en mbo

28 maart 2023

Erik Keppels
Bianca Leest
Thomas Oostendorp

Projectnummer: K2022.105

© 2023 KBA Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van KBA Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	1
1 Inleiding	5
1.1 Achtergrond	5
1.2 Onderzoeksvragen	6
1.3 Onderzoeksmethode	7
2 De subsidieregeling	9
2.1 Aanleiding subsidie	9
2.2 Aanvraagproces	10
2.3 Kenmerken van de huidige regeling	11
a) Doel en te subsidiëren activiteiten	11
b) Omvang en flexibiliteit subsidiebedragen	13
c) Initiële aanvraag en beoordeling	15
d) Verantwoording en verplichtingen	17
3 Doeltreffendheid van de regeling	19
3.1 Evalueren van doeltreffendheid	19
3.2 Uitgevoerde activiteiten	20
3.2.1 Achtergrond	20
3.2.2 Organisatie	20
3.2.3 Hoofdactiviteiten	23
3.2.4 Promotie en communicatie	27
3.2.5 Duurzaamheid en borging	29
3.2.6 Samenwerking	30
3.3 Bereikte resultaten en effecten	32
4 Doelmatigheid van de regeling	37
4.1 Begroting en besteding op hoofdlijnen	37
4.1.1 Boekjaar 2020/21	37
4.1.2 Boekjaar 2021/22	38
4.2 Doelmatigheid	39
5 Conclusies en aanbevelingen voor een vervolgregeling	45
5.1 Doeltreffendheid	45
5.2 Doelmatigheid	48
5.3 Processen en keuzes rondom de regeling	49

Managementsamenvatting

Vakwedstrijden bestaan al zeker twintig jaar en zijn in het leven geroepen om het imago van het beroepsonderwijs te versterken en aan een breed publiek te laten zien wat vakgericht onderwijs en vakmanschap inhouden. Na verschillende financieringswijzen geldt vanaf 1 april 2020 de 'Regeling vakwedstrijden vmbo en mbo'. Via een aanbesteding konden partijen een aanvraag voor de organisatie van de vakwedstrijden vmbo, mbo en internationaal indienen en na beoordeling is één partij uitgekozen die de subsidies gedurende vier jaar ontvangt: Stichting WorldSkills Netherlands. De regeling vakwedstrijden vmbo en mbo loopt af op 31 maart 2024 en een vervolg hierop komt in zicht. KBA Nijmegen heeft de [Regeling 'Vakwedstrijden vmbo en mbo'](#) in opdracht van het ministerie van OCW geëvalueerd zodat, indien nodig, de opvolgende regeling kan worden verbeterd.

De evaluatie heeft de doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitgevoerde activiteiten in beeld gebracht en daarnaast de regeling zelf onderzocht. Hieronder volgen de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

Doeltreffendheid

De uit te voeren activiteiten bestaan uit de voorbereiding op en organisatie van de voorrondes en finales voor de vmbo en mbo vakwedstrijden, het stimuleren van de deelname daaraan en het voorbereiden van deelnemers aan de internationale vakwedstrijden en deelname daaraan.

WSNL is een ervaren partij die voor de uitvoering van de vakwedstrijden binnen deze regeling heeft kunnen voortbouwen op de expertise die zij de jaren ervoor hebben opgedaan. Ondanks de coronapandemie waardoor de wedstrijden niet gehouden konden worden zoals beoogd en er veel beslag werd gelegd op de organisatie, hebben zij de eerste twee uitvoeringsjaren van de regeling kans gezien om de organisatie efficiënter in te richten en de wedstrijdontwikkeling, -voorbereiding en -uitvoering door te ontwikkelen. WSNL is daarnaast in staat gebleken om, gedwongen door de pandemie, alternatieven tot stand te brengen (Motivatieprogramma) en het onderwijs betrokken te houden bij de vakwedstrijden.

De wedstrijdontwikkeling en -voorbereiding staat stevig en wordt ondersteund door het competitieregistratiesysteem (CRS). Betrokkenen zijn positief over het werken met dit systeem. Bovendien geeft het transparantie over kwaliteitsbewaking en verbetering van wedstrijden en beoordeling. Enquêtes onder deelnemers en begeleidende docenten zijn onderdeel van de kwaliteitscyclus buiten de wedstrijdontwikkeling. Toen de wedstrijdcyclus in 2021-2022 weer werd hervat zijn ook de enquêtes weer opgepakt.

De communicatiestrategieën om de vakwedstrijden onder de aandacht te brengen en de verschillende doelgroepen die worden aangesproken zijn divers en inzichtelijk. In de afgelopen twee uitvoeringsjaren wordt het onderwijs meer betrokken en begeleid om zelf ook te communiceren over Skills. Ook is er in de communicatiestrategie meer aandacht gekomen voor de beoogde diversiteit van de deelnemers en worden scholen gestimuleerd om voorrondes te houden om zo een diverse groep deelnemers aan te trekken. Er wordt op verschillende niveaus van de schoolorganisaties gecommuniceerd en afgestemd: bestuurlijk, Skills-coördinatoren, docenten en communicatie-

afdelingen. Afstemming op bestuurlijk of directieniveau is belangrijk voor de continuïteit omdat docenten en Skills-coördinatoren komen en gaan.

Bedrijven en branches worden betrokken in de wedstrijdkeuze en wedstrijdontwikkeling. Er is wat minder zicht op de aanpak en resultaten van de samenwerking met bedrijven en branches met het oog op cofinanciering. Cofinanciering is in de eerste twee uitvoeringsjaren lager geweest dan beoogd, maar toereikend voor de uitvoering van het beoogde aantal wedstrijden.

De beoogde resultaten worden behaald. De regionale kwalificatiewedstrijden worden georganiseerd en de landelijke finales zijn een groots evenement. Het aantal deelnemende scholen, mbo-instellingen en mbo-opleidingen is op pre-corona niveau. Het aantal deelnemende leerlingen en studenten is tijdens en vanwege de coronapandemie wat teruggelopen. Mogelijk heeft het meer tijd nodig om weer op het oude deelnameniveau terug te komen. Er is daarnaast goed gebruik gemaakt van het online Motivatieprogramma Vakmanschap.

De subsidieregeling vakwedstrijden is een van vele manieren waarmee het beroepsonderwijs wordt gepromoot. De tweede doelstelling van de regeling, namelijk een positief effect van de vakwedstrijden op het imago van en deelname aan het beroepsonderwijs is dan ook niet te isoleren. We kunnen het behalen van deze doelstelling alleen op indirecte wijze vaststellen. Aanknopingspunten voor uitspraken over de effecten liggen in de behaalde resultaten, de wijze waarop deze worden behaald, de waardering van de vakwedstrijden door betrokkenen en wat het hen naar eigen zeggen oplevert (gepercipieerde effecten).

De indruk van stakeholders en betrokkenen is dat er veel inspanning wordt geleverd voor het budget en dat de vakwedstrijden een goede bijdrage leveren aan een positieve beeldvorming van het beroepsonderwijs en beroepstrots van vmbo'ers en mbo'ers. De vakwedstrijden en de organisatie worden positief gewaardeerd door deelnemers (leerlingen studenten en begeleidende docenten) en stakeholders. Deelnemers zijn trots op hun deelname en het draagt bij aan hun doorzettingsvermogen en zelfvertrouwen.

Doelmatigheid

De regeling biedt onvoldoende houvast om doelmatigheid op een goede wijze in zicht te brengen. Er zijn geen passende cijfermatige gegevens voorhanden om te bepalen of sprake is van een kostenefficiënte uitvoering van de activiteiten die met de subsidie zijn ondernomen. Ook is geen referentiemateriaal beschikbaar om te achterhalen wat bijvoorbeeld de kostprijs van een vakwedstrijd ongeveer is. Het organiseren van vakwedstrijden is immers geen veelvoorkomende dienst. De informatie die wel voorhanden is, lijkt te wijzen op een doelmatige inzet van middelen onder de moeilijke omstandigheden (coronamaatregelen en inflatie). Ook lijkt sprake van een toenemende efficiëntie vanaf boekjaar 2021/22 aangezien bijna gelijke resultaten worden geboekt bij gelijkblijvende subsidie en toenemende kosten.

De regeling

De regeling is duidelijk en begrijpelijk opgesteld en bevat logische beoordelingscriteria. Tijdens de uitvoering bleek de regeling desalniettemin op onderdelen rigide. Dit zijn de belangrijkste aanbevelingen om de regeling aan te scherpen.

1. Het beoordelingscriterium duurzaamheid is moeilijk om in concrete plannen te gieten. Met name diversiteit in de deelname is een aspect dat grotendeels buiten het bereik van de subsidieontvanger ligt, en in de kern bij de scholen en deelnemers zelf. De eisen op het gebied duurzaamheid kunnen nog scherper geformuleerd dan wel afgebakend worden.

2. Zorg dat de subsidie qua hoogte mee kan groeien met inflatie. Bijvoorbeeld door een extra artikel in de regeling op te nemen en daarin de loon- en prijsindexering gelijk te stellen aan die voor vmbo- en mbo-scholen met hun lumpsumfinanciering. De loon- en prijsindexering maakt de regeling al minder rigide in het opvangen van bijzondere situaties zoals hoge inflatie. Uitzonderlijke situaties zoals corona zouden eventueel opgevangen kunnen worden door een hogere egalisereserve (d.w.z. dat een groter deel van de subsidie naar latere jaren kan worden doorgeschoven in het geval sprake is van onderbesteding uit overmacht).
3. Indien een groei in het aantal vakwedstrijden en/of deelnemers wenselijk is, zou een subsidie worden voorgesteld die ieder opvolgend jaar iets hoger is (daar zouden eventueel ook prestatie-indicatoren voor de groei aan gekoppeld worden). Uiteraard zou groei dan ook als doelstelling in de regeling toegevoegd moeten worden.
4. Een verdieping of verbreding van de doelstelling met vakwedstrijden is mogelijk. Indien daarvoor gekozen wordt, heeft dat ook consequenties voor de hoogte van de subsidie. Voor nu geven we mee om de doelstellingen nog eens te overdenken. Vakwedstrijden kunnen belangrijk zijn voor de verbetering van LOB. Daarnaast zou voor de huidige doelstelling 'instroom in het beroepsonderwijs' zinvol kunnen zijn om de focus van vakwedstrijden en daaraan gerelateerde LOB-activiteiten te verbreden naar leerlingen van havo en primair onderwijs. Of de wedstrijden zouden meer op kwetsbare jongeren en entreeonderwijs gericht kunnen worden.
5. Stel het boekjaar gelijk aan een schooljaar zodat de afronding van de Finals (gehouden eind maart) ook in het boekjaar mee kan lopen en er nog geanticipeerd kan worden op financiële mee- of tegenvallers tijdens de Finals.
6. De jaarlijkse aanvraag kan bondiger, door bijvoorbeeld alleen de wijzigingen in het plan door te geven. Onder normale omstandigheden zullen de jaarlijkse plannen niet veel van elkaar verschillen.
7. De monitoring van de voortgang en de bijbehorende inhoudelijke en financiële verantwoording zowel aanscherpen als administratief vereenvoudigen. Vraag na afloop van ieder boekjaar om een verantwoording over dat gehele boekjaar. Maak het eenvoudiger door qua financiële verantwoording aan te sluiten bij de jaarrekening, maar dan in gedetailleerdere vorm. Ook de indeling van de begroting moet hier op aansluiten, zodat plannen en realisatie makkelijk met elkaar vergeleken kunnen worden.
8. De raadpleegcommissie is ingezet voor het beoordelen van de voorstellen en heeft goed zicht op aandachtspunten in de initieel ingediende plannen (subsidieaanvraag). Een overweging is om deze commissie ook jaarlijks mee te laten kijken naar de verantwoording, om zo een nog betere inhoudelijke monitoring te realiseren.
9. De betrokkenheid van bedrijven bij de vakwedstrijden is belangrijk. Cofinanciering is wenselijk zodat vakwedstrijden als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van onderwijs en bedrijfsleven wordt gezien. Tegelijk kan de continuïteit in het geding komen als vakwedstrijden te zeer afhankelijk zijn van cofinanciering, omdat in economisch mindere tijden of in uitzonderlijke situatie zoals de coronacrisis zomaar een groot deel weg kan vallen. Een

hogere cofinanciering wordt positief beoordeeld bij de initiële subsidieaanvraag. Dat prikkelt om een hoge (wellicht niet realistische) cofinanciering op te geven om de subsidie in de wacht te slepen. Tegelijkertijd zijn er (o.i. begrijpelijk) geen consequenties voor een lagere dan begrote cofinanciering. Een hogere gerealiseerde dan begrote/beloofde cofinanciering leidt echter tot een terugvordering op de verkregen subsidie. Er is dus sprake van een perverse prikkel om een zo hoog mogelijke cofinanciering te begroten, maar niet om dat te realiseren tijdens de uitvoering. We raden aan om de terugvordering bij te veel gerealiseerde cofinanciering (ofwel meer dan begroot) uit artikel 11 van de regeling te halen.

Reflectie

De regeling is beperkt kenbaar gemaakt in 2019: het is in de Staatscourant gepubliceerd en op de website van DUS-i geplaatst, maar verder hebben geen communicatie-activiteiten plaatsgehad en zijn er ook geen voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Daarbij speelt de moeilijkheid dat een gerichte communicatie over de regeling lastig is, omdat het organiseren van vakwedstrijden geen alledaagse dienst is en er vrijwel geen partijen zijn waarvan bekend is dat ze vakwedstrijden willen en kunnen organiseren. Er zijn dan ook maar een handvol aanvragen ingediend. De huidige regeling betreft een competitieve aanbesteding, waarbij ook andere partijen dan WSNL de opdracht voor een of meerdere activiteiten gegund had kunnen worden. Bij uitvoering van een vervolgregeling door een andere partij dan WSNL zou er veel opgebouwde ervaring en expertise verloren gaan en efficiëntie qua uitvoering verloren gaan. Immers, de doelstellingen zijn behaald door een partij met ruime expertise in vakwedstrijden en deze expertise is binnen de looptijd van de huidige regeling alleen maar toegenomen. De vraag is of een competitieve aanbesteding in relatie tot doeltreffendheid en doelmatigheid de meest geschikte vorm voor een vervolgregeling is (en zo ja of de schotten tussen de drie activiteiten gewenst zijn). Het onderzoeksteam heeft echter niet de juridische kennis in huis om antwoord op deze vraag te geven (er is destijds namelijk gekozen voor deze subsidieregeling omdat een directe subsidierelatie als ongeoorloofde staatssteun werd geacht). De opdracht in onderhavige evaluatie is opgevat om te onderzoeken hoe de huidige regeling kan worden verbeterd en aangescherpt, niet of ander soort constructie meer passend is voor subsidiegever of -ontvanger.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Vakwedstrijden zijn in het leven geroepen om het imago van het beroepsonderwijs te versterken en aan een breed publiek te laten zien wat vakgericht onderwijs en vakmanschap inhouden. Vakwedstrijden voor leerlingen en studenten in het vmbo en mbo bestaan al sinds 2002. Namens de scholen/instellingen organiseert Stichting WorldSkills Netherlands (WSNL)¹ sinds 2006 onder de noemer Skills Talents teamvakwedstrijden voor laatstejaars vmbo'ers en sinds 2015 vakwedstrijden voor mbo'ers onder de naam Skills Heroes². In de periode 2015 – 2018 konden mbo-instellingen de excellentiemiddelen uit de regeling kwaliteitsafspraken mbo inzetten om activiteiten zoals vakwedstrijden te organiseren. Deze financieringswijze liep af. Voor het vo moest een andere grondslag voor de subsidieverstreking gevonden worden, omdat de maximale termijn voor individuele subsidiebeschikkingen was verstreken.

Vanaf 1 april 2020 geldt de 'Regeling vakwedstrijden vmbo en mbo'. Via een aanbesteding konden partijen een aanvraag voor de organisatie van de vakwedstrijden vmbo, mbo en internationaal indienen en na beoordeling is één partij uitgekozen die de subsidies gedurende vier jaar ontvangt: Stichting WorldSkills Netherlands. Alle bekostigde mbo-scholen betalen mee, omdat collectief middelen uit het macrobudget gehaald zijn voor het organiseren van vakwedstrijden (zowel voorrondes, kwalificatiewedstrijden als de finale). Voor het vmbo subsidieerde OCW de nationale vakwedstrijden. De te subsidiëren organisatie mag geen verdere financiële bijdrage van de instellingen vragen voor het organiseren van de vakwedstrijden.

De regeling vakwedstrijden vmbo en mbo loopt af op 31 maart 2024 en een vervolg hierop komt in zicht. Het is nodig dat de [Regeling 'Vakwedstrijden vmbo en mbo'](#) wordt geëvalueerd zodat, indien nodig, de opvolgende regeling kan worden verbeterd. KBA Nijmegen heeft in opdracht van het ministerie van OCW deze evaluatie uitgevoerd. Doel van de evaluatie was te onderzoeken hoe de regeling in de afgelopen twee jaar heeft gewerkt bij de totstandkoming en uitvoering van de subsidie voor vakwedstrijden en welke verbeteringen aangebracht zouden moeten worden in de opvolgende regeling.

¹ Zie <https://worldskillsnetherlands.nl/>

² Bron: <https://worldskillsnetherlands.nl/over/geschiedenis/#:~:text=voor%20mbo'ers.-,Ontstaan%20WorldSkills,landen%20mee%20met%20156%20deelnemers>

1.2 Onderzoeksvragen

De twee hoofdvragen luiden:

1. Heeft de regeling ervoor gezorgd dat de subsidie doeltreffend is geweest? Met andere woorden:
 - a. Worden de gestelde doelen met deze regeling bereikt?
 - i. Hoe verhouden de verschillende onderdelen van de taakbeschrijving in de regeling zich tot de realisatie van de doelstellingen?
 - ii. Is competitieve aanbesteding een goede vorm voor de regeling?
 - b. Welke aanpassingen in de regeling zouden het doelbereik kunnen verbeteren?
 - c. Bieden de beoordelingscriteria uit bijlage 1 bij de regeling voldoende houvast bij de beoordeling van voorstellen?
2. Heeft de regeling ertoe geleid dat de subsidie doelmatig is ingezet?
 - a. Hoe verhouden de middelen (verstrekke subsidie) zich tot het doelbereik van de regeling?
 - b. Hoe zou de hoogte van de subsidie zich kunnen ontwikkelen in een vervolgregeling, met het oog op doelmatig gebruik daarvan?
 - c. Biedt de regeling de mogelijkheid om na te gaan of de subsidieontvanger de subsidie efficiënt inzet, en biedt de regeling voldoende mogelijkheden om te sturen op de uitvoering gedurende de looptijd van de aanbesteding?
 - i. Indien van toepassing: Hoe zou dit in een vervolgregeling beter kunnen?

De deelvragen zijn:

3. Welke activiteiten zijn gerealiseerd (aantal vakwedstrijden, aantal en diversiteit deelgenomen scholen en opleidingen, aantal en diversiteit gerealiseerde deelnemers)?
4. In welke mate dragen elk van de kenmerken van de regeling bij aan het behalen van resultaten/effekten?
5. Zijn de processen voor de totstandkoming van de regeling, voor het aanbesteden, voor het beoordelen en voor de uitvoering op orde?
 - a. Is de regeling duidelijk en voldoende begrijpelijk opgesteld voor partijen om een aanvraag in te kunnen dienen?
 - b. Was de regeling voldoende bekend?
 - c. Zijn er aanvullende zaken die aan de vervolgregeling zouden moeten worden toegevoegd om een eerlijk en transparant aanbestedingsproces te kunnen doorlopen (bijv. wel/niet beoordelingscommissie)?
 - d. Is er voldoende tijd gegeven voor partijen om een subsidieaanvraag te schrijven? Hoeveel subsidieaanvragen zijn geschreven en hoe zien die eruit?
 - e. Is er voldoende tijd geweest om subsidieaanvragen te beoordelen?
 - f. Sluiten de momenten van inhoudelijke en financiële verantwoording goed aan op de uitvoering van de subsidieactiviteiten?
 - g. Sluit de start van het boekjaar en de betaling van de middelen goed aan op de uitvoering van de subsidieactiviteiten?
 - h. Biedt de regeling voldoende handvatten in geval van uitzonderlijke situaties wanneer de subsidieactiviteiten geheel of gedeeltelijk niet kunnen worden uitgevoerd (zoals corona)?
6. Heeft de subsidieontvanger de activiteiten uitgevoerd en gerealiseerd volgens de beoordelingscriteria? Draagt het stellen van beoordelingscriteria bij aan een goede uitvoering van activiteiten en het behalen van beoogde doelen? Hoe kunnen deze criteria aangescherpt en aangevuld worden?

1.3 Onderzoeksmethode

De onderzoeksaanpak bestaat uit een combinatie van deskresearch, interviews en bezoeken aan vakwedstrijden. Voor de deskresearch is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- De regeling Vakwedstrijden vmbo en mbo (inclusief de voorbereiding op en deelname aan de internationale vakwedstrijden)
- De kaderregeling subsidies OCW, VWS en SZW
- Subsidieaanvragen met activiteitenplannen en begrotingen
- Voortgangsrapportages en financiële verslagen
- Website, eigen evaluaties en mogelijke andere beschikbare data van de subsidieontvanger zoals websitestatistieken
- De rapportage Grondig van de Auditdienst
- De publicatie Aanstekelijk onderwijs van CINOP en Worldskills.
- Relevante andere documentatie zoals presentaties, video's, formats etc.

Er hebben interviews plaatsgevonden met betrokkenen van de volgende organisaties:

- OCW, beleidsdirecties mbo en vo.
- DUS-I
- LAKS en JOB
- VO-Raad en MBO Raad
- VNO NCW
- Stichting Platforms vmbo
- Stichting WorldSkills Netherlands

Tot slot zijn op vijf momenten en locaties kwalificatiewedstrijden vmbo en mbo bezocht waarbij is gesproken met Skills-coördinatoren, deelnemende leerlingen/studenten, docenten (in de rol van begeleider of wedstrijdschrijver), juryleden en auditoren. De volgende wedstrijden zijn bezocht: Pedagogisch medewerkers en Onderwijsassistent (mbo), Beveiliger en Handhaver toezicht (mbo), Apothekersassistent (mbo), Tuinontwerp en -aanleg (vmbo) en Bouwen, wonen en interieur (vmbo).

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de totstandkoming van de regeling, het aanvraagproces en worden de kenmerken van de regeling besproken en de mogelijke verbeteringen. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de doeltreffendheid van de regeling aan de hand van de beoogde en gerealiseerde activiteiten, en de resultaten en effecten daarvan. Hoofdstuk 4 bespreekt de doelmatigheid van de regeling en het rapport sluit af in hoofdstuk 5 met conclusies en aanbevelingen voor het vervolg van de regeling.

2 De subsidieregeling

2.1 Aanleiding subsidie

WSNL organiseert al zo'n twintig jaar vakwedstrijden voor het beroepsonderwijs in Nederland. De vakwedstrijden zijn in die tijd op verschillende manieren gefinancierd. Voor het ingaan van de huidige regeling werden de vakwedstrijden als volgt gefinancierd:

- Tussen 2015 en 2018 gebruikten mbo-instellingen een deel van de excellentiemiddelen - onderdeel van de kwaliteitsafspraken - om de nationale wedstrijden bij WSNL in te kopen (jaarlijks € 3,6 miljoen).
- Directie Mbo subsidieerde WSNL voor de voorbereiding van een Nederlands team van deelnemers aan internationale wedstrijden voor een bedrag van ongeveer jaarlijks € 0,5 miljoen.
- Directie Vo subsidieerde WSNL voor nationale vakwedstrijden in het vmbo;

Aangezien de regeling kwaliteitsafspraken in het mbo afliep en er een andere grondslag voor subsidieverstreking gevonden moest worden voor vakwedstrijden in het vmbo, moesten vakwedstrijden zowel in het vmbo als het mbo op andere manier worden gefinancierd.

OCW heeft meerdere varianten van subsidieverstreking voor de organisatie van vakwedstrijden overwogen. Een directe subsidieverstreking aan WSNL werd gezien als (ongeoorloofde) staatssteun, en daarom is gekozen voor een open tenderregeling. Samengevat is het tijdspad van de totstandkoming van de regeling als volgt geweest.³

Periode	Actie
09-10-2018	Beslissing voor instrument door OCW
01-12-2018 tot 17-05-2019	Opstellen subsidieregeling
15-07-2019 (en 18-07-2019)	Inwerkingtreding regeling (en publicatie Staatscourant)
15-07-2019 tot 15-10-2019	Indienen subsidieaanvragen
16-10-2019 tot 31-12-2019	Beoordeling aanvragen door raadpleegcommissie
15-01-2020	Beschikken voor eerste boekjaar (1-04-2020 tot 1-04-2021)
15-07-2024	Vervallen subsidieregeling

Nadat in grote lijnen besloten was hoe de regeling eruit zou moeten zien, moest hij verder uitgewerkt worden. WSNL werd niet direct noch indirect betrokken bij het opstellen van de regeling, zodat ze de mogelijkheid had om aanvragen in te dienen. De uitvoering van de wet lag op dit moment bij Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (hierna DUS-I). Er is eerst een concept-regeling opgesteld die middels een uitvoeringstoets en een internetconsultatie voorzien is van commentaar.

³ FEZ, Nota aan DGHBWE inzake middelen voor vakwedstrijden in het MBO, 25-07-2018 en OCW, Nota ter aanbidding subsidieregeling vakwedstrijden vmbo en mbo, 27-06-2019 en DUS-I, Offerte uitvoering vakwedstrijden vo en mbo 2019, 11-07-2019

2.2 Aanvraagproces

De tender is medio juli 2019 opengesteld, waarbij een rechtspersoon van 15 juli 2019 tot en met 15 oktober 2019 een subsidie kon aanvragen voor (afzonderlijk):⁴

- Het organiseren van jaarlijkse nationale vakwedstrijden voor het vmbo, waaronder de voorrondes en finale, en het stimuleren van deelname daaraan (voor de periode 1 april 2020 tot en met 31 maart 2024 per boekjaar 680.000 euro beschikbaar);
- het organiseren van jaarlijkse nationale vakwedstrijden voor het mbo, waaronder de regionale voorrondes en finale, en het stimuleren van deelname daaraan (voor de periode 1 april 2020 tot en met 31 maart 2024 per boekjaar 3.600.000 beschikbaar);
- het voorbereiden van nationale deelnemers op de internationale vakwedstrijden in het beroepsonderwijs alsmede de deelname van nationale deelnemers aan de internationale vakwedstrijden in het beroepsonderwijs en de kosten die daaruit voortvloeien voor de deelnemers (voor de periode 1 april 2020 tot en met 31 maart 2024 per boekjaar 500.000 euro beschikbaar).

Drie maanden is volgens ingewijden een normale periode voor het schrijven en indienen van subsidieaanvragen.

De regeling is 17 juli 2019 in de Staatscourant gepubliceerd en is destijds ook op de website van DUS-I gezet. Er zijn verder geen voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Dit is bij andere regelingen wel gangbaar. Daartegenover staat dat er wel een internetconsultatie heeft plaatsgevonden. Er is in beperkte mate gecommuniceerd over de regeling aan potentiële aanvragers. Uiteindelijk zijn in totaal zes aanvragen binnengekomen van vier verschillende organisaties. WSNL heeft (als enige) voor alle drie de activiteiten een aanvraag ingediend. Vier aanvragen waren gericht op het vmbo. Voor vakwedstrijden in het mbo en de voorbereiding op de internationale wedstrijden zijn geen andere aanvragen binnengekomen dan die van WSNL.

Beoordeling aanvragen

De aanvragen zijn aan de hand van de beoordelingscriteria (art. 7) beoordeeld door de daarvoor ingestelde onafhankelijke raadpleegcommissie. DUS-I heeft in dit proces een faciliterende rol gehad. De commissie vertegenwoordigde de volgende velden:

- het voorgezet onderwijs (Vo-raad)
- leerlingen in het voorgezet onderwijs (Laks)
- het middelbaar beroepsonderwijs (Mbo Raad)
- studenten in het middelbaarberoepsonderwijs (JOB)
- werkgevers (VNO-NCW)

De aanvraag van WSNL is positief beoordeeld, had één serieuze concurrent voor het vmbo en geen concurrenten voor het mbo en internationale wedstrijden. Positieve punten uit de concurrerende aanvraag (tevens meegegeven als leerpunten voor WSNL): betere aansluiting op toekomstige veranderingen in beroepen, vakwedstrijden concentreren op diverse leerjaren (van leerling in groep acht tot en met het vierde leerjaar van vmbo) en grote bijdrage aan cofinanciering.

⁴ DUS-I, Offerte uitvoering vakwedstrijden vo en mbo 2019, 11-07-2019

2.3 Kenmerken van de huidige regeling

Hieronder worden de belangrijkste kenmerken van de specifieke regeling besproken. Deze regeling geldt in aanvulling op de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS. Met het oog op een vervolgregeling wordt gekeken hoe zaken in de huidige regeling verbeterd kunnen worden, zowel voor het aanvraagproces als voor de uitvoering van de activiteiten. De artikelen zijn in diepte-interviews voorgelegd aan de subsidieontvanger (WSNL), de uitvoerder van de subsidie (DUS-I) en de subsidieverstrekker (OCW). De regeling wordt besproken aan de hand van vier hoofdthema's:

- a) Doel en te subsidiëren activiteiten
- b) Omvang en flexibiliteit subsidiebedragen
- c) Initiële aanvraag en beoordeling
- d) Verantwoording en verplichting.

a) Doel en te subsidiëren activiteiten

Artikel 3. Doel en te subsidiëren activiteiten

1. Bij de organisatie van vakwedstrijden zijn drie activiteiten onderscheiden.

a. **WSNL Talents (vmbo vakwedstrijden in Nederland)**

Het organiseren van jaarlijkse nationale vakwedstrijden voor het vmbo in Nederland, waaronder de voorrondes en finale, en het stimuleren van deelname daaraan.

b. **WSNL Heroes (mbo vakwedstrijden in Nederland)**

Het organiseren van jaarlijkse nationale vakwedstrijden voor het mbo in Nederland, waaronder de voorrondes en finale, en het stimuleren van deelname daaraan.

c. **EuroSkills / WorldSkills (internationaal)**

Het **voorbereiden van nationale deelnemers op jaarlijkse internationale vakwedstrijden** in het beroepsonderwijs alsmede de deelname van nationale deelnemers aan deze internationale vakwedstrijden in het beroepsonderwijs en de kosten die daaruit voortvloeien voor de deelnemers.

2. De activiteiten hebben als doel om het vakgerichte onderwijs te promoten door jongeren en jongvolwassenen uit te dagen en te stimuleren het beste in zichzelf naar boven te halen en dit verder te ontwikkelen. De activiteiten hebben daarnaast als doel om andere jongeren en jongvolwassenen te inspireren en uit te nodigen beroepsonderwijs te gaan volgen. Daarnaast hebben de vakwedstrijden tot doel de diversiteit te borgen bij deelname van leerlingen dan wel studenten aan de nationale vakwedstrijden. Daartoe wordt in elk geval een breed aanbod van nationale vakwedstrijden georganiseerd dat een zo breed mogelijk scala van beroeps- of vakgerichte opleidingen bestrijkt.³

(deels) Artikel 5. Subsidieaanvraag

Subsidieaanvraag (art. 5): de Regeling is zo opgesteld dat **subsidie voor elk van deze drie activiteiten** kan worden aangevraagd.

Concurrentie in het mbo

OCW koos voor *specifieke regeling via een open tenderprocedure* om het mogelijke gevaar voor staatsteun in te perken. Gezien de unieke positie van WSNL in het mbo is vanaf het inwerking-treden de regeling een geval apart. WSNL is een ervaren speler op het gebied van mbo-vakwedstrijden en heeft in de tijd van de bekostiging vanuit de excellentiemiddelen een uitgebreid netwerk binnen mbo-instellingen opgezet. Alle mbo-instellingen hebben bijvoorbeeld een Skills-

coördinator in dienst. De specialisatie die WSNL heeft is zo uniek dat concurrentie van andere partijen voor de aanvraag van mbo-wedstrijden vrijwel uitgesloten was. Als de mbo-wedstrijden naar een andere partij zouden gaan, zou dit bovendien betekenen dat alles wat WSNL de afgelopen tientallen jaren bij instellingen heeft opgebouwd verloren zou gaan.

Scheiding van activiteiten

Er kon voor elk van de drie activiteiten apart een aanvraag worden gedaan. Binnen de huidige regeling is WSNL voor alle activiteiten subsidieontvanger geworden. Dit heeft als voordeel dat een herkenbare doorlopende lijn kan worden vastgehouden van de vmbo- naar de mbo-wedstrijden. De vmbo- en mbo-wedstrijden dienen vervolgens als selectiemiddel voor de internationale wedstrijden.⁵ Gezien de werkzaamheden voor de activiteiten sterk overeenkomen lijkt het vanzelfsprekend om dit bij één partij onder te brengen.

Vanuit historisch perspectief is de scheiding van activiteiten begrijpelijk. Vmbo en mbo vallen onder andere directies binnen OCW. Daarnaast zijn de projecten binnen WSNL apart opgezet. Dit betekent dat de geldstromen van de activiteiten vanuit de directies vo en mbo en in de boekhouding van WSNL niet door elkaar gaan lopen. Daarnaast is door OCW mogelijk toch gekozen voor de scheiding van activiteiten om enige concurrentie te krijgen bij de aanvragen in het vmbo, zoals uiteindelijk het geval was met Vakkanjers.

Alternatieve activiteiten

In de coronaperiode heeft WSNL een bestemmingswijziging aangevraagd bij OCW om alternatieve activiteiten uit te voeren die in lijn lagen met de oorspronkelijke subsidieopdracht. WSNL geeft aan veel geleerd te hebben van deze activiteiten voor hun eigen beleid. Het maakte hen in staat los van de vakwedstrijden, hele andere middelen aan te dragen om jongeren te stimuleren. Een vakwedstrijd is niet het einddoel, maar een middel om jongeren uit te dagen en te laten excelleren. In de coronaperiode heeft WSNL als alternatieve activiteiten een keuzedeel 'Excellent Vakmanschap' en een Motivatieprogramma Vakmanschap ontwikkeld.

Extern gefinancierde activiteiten

Binnen het mbo worden momenteel vijf wedstrijden gefinancierd door het bedrijfsleven of door scholen. WSNL noemt dit de *powered by* wedstrijden. WSNL verzorgt voor deze wedstrijden alleen een kwaliteitscontrole. Een aantal scholen hebben bijvoorbeeld het voortouw genomen wedstrijden in de Entree te organiseren. Dit is een aparte doelgroep die een andere, arbeidsintensievere aanpak vereist.

WSNL voert via externe financiering een LOB-programma uit. De bredere toegevoegde waarde van vakwedstrijden zit onder andere in het helpen van jongeren bij een studie- of beroepskeuze. WSNL zou dit graag willen verankeren in de activiteiten.

Doelgroepverbreding

Afhankelijk van de doelstellingen zouden vakwedstrijden uitgebreid kunnen worden naar havo, vwo en het primair onderwijs (om de instroom in het beroepsonderwijs te vergroten) en/of naar kwetsbare jongeren en entreeonderwijs (voor grotere diversiteit en voor persoonlijke ontwikkeling van deze jongeren).

⁵ WSNL maakt (al zo'n zestig jaar) onderdeel uit van internationale bewegingen (World WSNL National) en (World WSNL Europe). Dit lidmaatschap kan in de praktijk worden afgenomen en worden overgedragen naar een andere entiteit, als deze subsidieontvanger zou worden.

Doelstellingen

De doelstellingen in de regeling sluiten aan bij de doelen van WSNL: de promotie van beroeps- onderwijs en vakmanschap. De doelstellingen in de regeling zijn breed geformuleerd. Enerzijds geeft dit WSNL de mogelijkheid verschillende initiatieven te ontplooien. Anderzijds maakt dit het behalen van de doelstellingen minder goed meetbaar. Er zijn meerdere initiatieven die zich inzetten voor de promotie van het beroepsonderwijs en vakmanschap. De resultaten die worden behaald zijn dan ook niet eenduidig te herleiden naar alleen de vakwedstrijden.

In het kort

- Conclusies
 - o Concurrentie heeft het risico op verbreken van continuïteit en efficiëntie in uitvoering
 - o Scheiding van activiteiten is vanuit historisch perspectief begrijpelijk, maar heeft risico op verbreken herkenbare doorlopende lijn
 - Mogelijke toevoegingen aan de regeling:
 - o Meetbaarder maken van doelstellingen
 - o Ontwikkeling van alternatieve middelen om jongeren enthousiast te maken voor hun vak en te laten excelleren in hun vak, bijvoorbeeld door middel van het volgen van een keuzedeel en motivatieprogramma
 - o Organiseren wedstrijden in Entree is goed voor de diversiteit, maar dit vereist een arbeidsintensievere aanpak
 - o Organiseren wedstrijden voor havo, vwo en primair onderwijs
 - o Verankering van LOB-programma in en rondom vakwedstrijden
-

b) Omvang en flexibiliteit subsidiebedragen

Artikel 4. Subsidieplafond

Voor elk van de vier boekjaren - 1 april 2020 tot en met 31 maart 2024 - zijn de volgende subsidie-middelen beschikbaar.

- a. Vakwedstrijden WSNL Talents (vmbo NL): maximaal € 680.000.
- b. Vakwedstrijden WSNL Heroes (mbo NL): maximaal € 3.600.000.
- c. Voorbereiding op en deelname aan EuroSkills / WorldSkills (internationaal): maximaal € 500.000.

Artikel 11. Vaststelling

De subsidie wordt vastgesteld op de daadwerkelijk gemaakte kosten. Indien sprake is van cofinanciering dan wordt voor zover de daadwerkelijk ontvangen cofinanciering hoger is uitgevallen dan het in de aanvraag opgenomen bedrag aan cofinanciering afgetrokken van de gemaakte kosten. Het bedrag van een eventueel opgebouwde egalisereserve wordt in mindering gebracht op het terug te vorderen bedrag. Na afloop van het laatste boekjaar worden bij de laatste verantwoordingsbeschikking ook mogelijke middelen in de egalisereserve teruggevorderd.

Artikel 12. Egalisereserve

De subsidieontvanger kan een **egalisereserve van ten hoogste 10 procent** van het verleende subsidiebedrag vormen. De egalisereserve kan niet besteed worden aan andere activiteiten (dus een reserve voor vmbo-wedstrijden mag niet benut worden voor mbo-wedstrijden of voorbereiden op internationale wedstrijden).

Omvang

De hoogte van het subsidieplafond voor de activiteiten is gebaseerd op bedragen die voor de regeling in het verleden beschikbaar zijn gesteld. Zo zijn de wedstrijden in het vmbo al vanaf 2008/2009 voor dit bedrag gefinancierd, is het bedrag voor de internationale wedstrijden vanaf 2002 hetzelfde gebleven en is het bedrag van de mbo-wedstrijden in 2016 vastgezet op 3,6 miljoen. Het financiële voordeel van de huidige regeling in het mbo is dat instellingen geen btw meer te hoeven betalen. Met een rechtstreekse subsidie scheelde dit de scholen 750.000 aan btw kosten.

Flexibiliteit

In de regeling is vastgelegd dat voor elk van de boekjaren hetzelfde bedrag beschikbaar is. WSNL laat weten vanuit het geld van OCW nu aan een maximum van vijftig mbo-wedstrijden (voorrunde, kwalificatie en finale voor 50 opleidingen) te zitten die georganiseerd kunnen worden. Succesvolle stimulering van deelname en de promotie van het beroepsonderwijs en vakmanschap dragen bij aan meer deelnemers en wedstrijden. Nieuwe wedstrijden zijn nu echter alleen mogelijk als bestaande wedstrijden vervangen worden of als ze door bedrijven of scholen worden geadopteerd. De groei is in het vmbo te halen in het aantal deelnemende scholen. In 2022 namen 140 van de 400 vmbo-scholen deel. Binnen de mbo-wedstrijden zit de groei de laatste jaren niet in de deelnemende instellingen maar in het aantal opleidingen (diversiteit). De jaarlijkse vaste bedragen bieden verder weinig ruimte voor de beoogde groei. In een projectsubsidie wordt normaliter wel rekening gehouden met groei in de meerjarenbegroting. Dit onderdeel zou in het vervolg mee kunnen worden genomen.

De hoge inflatie het afgelopen jaar heeft er daarnaast gezorgd dat de uitvoeringskosten stijgen. Dit komt bijvoorbeeld terug in de gestegen energieprijzen, materiaalkosten en kosten van externen. Bij instellingssubsidies is vaak sprake van loon-prijscompensatie om hiermee rekening te houden. Dit staat niet in de regeling. WSNL is momenteel - buiten de regeling om - in gesprek met OCW over mogelijke compensatie. Het opnemen van een vorm van inflatiecompensatie in de vervolgregeling is begrijpelijk.

Cofinanciering

In de aanvraag moest een inschatting gemaakt worden van de hoogte van de cofinanciering voor de vier boekjaren. Het gaat hier om het geld wat bedrijven daadwerkelijk overmaken en niet over het lenen van materialen of machines voor wedstrijden ('value-in-kind'). Het is niet gemakkelijk dit cofinancieringsbedrag vooraf in te schatten als er nog geen afspraken zijn gemaakt. Het is onderhevig aan de conjunctuur en bedrijven willen zich vaak maar voor korte periodes vastleggen.

WSNL heeft bij de aanvraag een relatief laag cofinancieringsbedrag begroot. Dit komt omdat de begroting scheef gaat lopen als het gerealiseerde bedrag lager uitkomt dan het begrote bedrag. Als daarentegen het gerealiseerde cofinancieringsbedrag hoger uitvalt dan is begroot, wordt dit gekort op het subsidiebedrag. WSNL noemt dit een 'negatieve prikkel' om voor extra cofinanciering te zorgen. Dit kan ook een reden zijn om als subsidieontvanger meer te sturen op 'value-in-kind' financiering.

De cofinanciering die boven op het begrote bedrag wordt opgehaald kan in het vervolg gezien worden als een bonus, om de subsidieontvanger te stimuleren. Al is het wel verstandig een

minimum te stellen aan de begrote cofinanciering. Anders kunnen aanvragers de neiging krijgen dit zo laag mogelijk te begroten.

Uitzonderlijke situaties

Tijdens de coronaperiode konden de activiteiten zoals beschreven in de regeling deels niet worden uitgevoerd omdat scholen dicht waren. In de regeling is een egaliseringsreserve van tien procent opgenomen, maar verder zijn geen handvaten opgenomen voor het geval van uitzonderlijke situaties. Tien procent is relatief weinig in een uitzonderlijke situatie zoals de coronacrisis. Daarmee is de regeling redelijk dichtgetimmerd en weinig flexibel. De flexibiliteit zou verhoogd kunnen worden door egaliseringsreserve hoger te maken.

WSNL heeft van OCW de mogelijkheid gekregen alternatieve activiteiten uit te voeren. Het schuiven van middelen kan in de regeling alleen met goedkeuring van de minister. In de praktijk is dit een hoge drempel.

Een risico bij uitzonderlijke situaties waarin de activiteiten niet kunnen worden uitgevoerd is dat scholen het geld dat ze betaald hebben niet terugzien.

In het kort:

- Mogelijke wijzigingen aan de regeling:
 - o In de meerjarenbegroting zou meer rekening gehouden kunnen worden met groei (zoals bij projectsubsidie)
 - o De gerealiseerde cofinanciering die bovenop de het begrote bedrag behaald hoeft niet gekort te worden op de begroting, maar kan worden gezien als bonus om de subsidieontvanger te stimuleren
 - Mogelijke toevoegingen aan de regeling:
 - o Loon-prijscompensatie om de gestegen kosten van inflatie op te vangen
 - o Mogelijkheden geven om bij uitzonderlijke situaties (zoals in coronaperiode) te kunnen schuiven met middelen door de egaliseringsreserve op te hogen.
-

c) Initiële aanvraag en beoordeling

Artikel 5. Subsidieaanvraag

Subsidieaanvraag (art. 5): de Regeling is zo opgesteld dat **subsidie voor elk van deze drie activiteiten** kan worden aangevraagd. Uiteindelijk heeft dezelfde partij een beschikking gekregen voor subsidie van alle drie activiteiten. De gegunde partij vraagt **ieder jaar** subsidie, vergezeld van een **activiteitenplan** en **begroting**. Ten behoeve van het eerste boekjaar 2020 wordt een **meerjarenbegroting** ingediend, plus een afschrift van de oprichtingsakte van de rechtspersoon (of laatste gewijzigde statuten), de laatste opgemaakte jaarrekening (of balans en staat van baten en lasten en toelichting daarop) inclusief controleverklaring van een accountant.

Artikel 6. Wijze van verdeling beschikbare middelen

de minister beslist binnen 13 weken na de deadline voor het indienen van subsidieaanvragen.

Artikel 7. Beoordeling subsidieaanvraag

op basis van zes criteria, hieronder kort samengevat.

Beoordelingscriteria van de Regeling vakwedstrijden vmbo en mbo in het kort

Organisatie: er is inzichtelijk gemaakt hoe de wedstrijden georganiseerd en uitgevoerd gaan worden.

Samenwerking: er is een gedragen samenwerking met relevante actoren.

Financiering: er is een inzichtelijke en evenwichtige begroting die voldoet aan de eisen van de regeling.

Inhoud: er is inzichtelijk gemaakt hoe de concrete uitwerking van de wedstrijden er uit gaat zien en hoe daarmee wordt bijgedragen aan de doelstelling van de regeling.

Duurzaamheid: er is aangegeven hoe het doel van de wedstrijden ook in de toekomst kan worden nagestreefd en hoe de voorgestelde aanpak daaraan bijdraagt.

Promotionele activiteiten: er is aangegeven hoe de zichtbaarheid van de wedstrijden wordt bevorderd. Daarbij is eveneens aangegeven hoe de deelname aan de wedstrijden door leerlingen/studenten wordt vergroot in de looptijd van vier jaar.

Artikel 8. Weigeringsgronden

In aanvulling op artikel 4:25 en 4:35 van de Algemene wet bestuursrecht kan de subsidieverstrekking worden geweigerd indien:

- a. voor de activiteiten waarvoor subsidie wordt aangevraagd, ook uit anderen hoofde aanspraak op subsidie bestaat;
- b. de kosten niet in redelijke verhouding staan tot de beoogde resultaten; of
- c. onvoldoende is aangetoond dat de geraamde kosten noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de activiteiten waarvoor subsidie wordt aangevraagd.

Raadpleeg- of beoordelingscommissie

OCW besloot voor de aanvraag geen beoordelingscommissie op te stellen maar een raadpleegcommissie. De commissies verschillen in de juridische status die ze hebben. Een raadpleegcommissie is vrijblijvender en zijn alleen betrokken bij de beschikking. Een beoordelingscommissie is doorgaans bij het hele traject betrokken.

Beoordelingscriteria

DUS-I is nadrukkelijk betrokken geweest bij het formuleren van de beoordelingscriteria van de initiële aanvraag. De beoordelingscriteria zijn grotendeels passend om een goed doordachte aanvraag op te schrijven. Ze sluiten goed aan bij het organiseren van de vmbo- en mbo-wedstrijden maar minder goed aan bij de begeleiding van internationale wedstrijden. Dit komt omdat de subsidieontvanger deze wedstrijden niet organiseert, maar alleen de beoordeling verzorgt. Er zouden aparte criteria opgesteld kunnen worden voor internationale wedstrijden.

De beoordelingscriteria zijn breed opgesteld. Er wordt bijvoorbeeld niet vastgehouden aan minimale vereisten en wegingsfactoren. Deze komen vaak voor bij tenderprocedures met de verwachting op veel concurrerende aanvragers. En zijn nodig om een ranking te kunnen maken van de aanvragers. Binnen deze regeling is hier niet voor gekozen omdat er weinig concurrentie werd verwacht. Het criterium duurzaamheid (of borging) is te breed geformuleerd volgens WSNL waardoor het niet goed duidelijk is wat hier onder valt.

In het kort:

- Mogelijke wijzigingen aan de regeling:
 - o Criterium duurzaamheid kan scherper geformuleerd
 - Mogelijke toevoegingen aan de regeling:
 - o Criteria kunnen indien gewenst meetbaarder gemaakt worden door toevoeging minimale vereisten en wegingsfactoren
 - o Beoordelingscommissie die bij het hele traject betrokken is
-

d) Verantwoording en verplichtingen

Artikel 9. Verplichtingen

De subsidieontvanger rapporteert jaarlijks voor 1 oktober over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de activiteiten (**voortgangsrapportage**).

Artikel 10. De verantwoording

De verantwoording over de subsidie vindt plaats in de vorm van een **activiteitenverslag** en een **financieel verslag** (art. 7.8 van de kaderregeling).

(deels) Artikel 5. Subsidieaanvraag

De gegunde partij vraagt **ieder jaar** subsidie, vergezeld van een **activiteitenplan** en **begroting**.

Frequente verantwoording

De keuze voor een regeling aanvullend op de kaderregeling zorgt voor de mogelijkheid op meer maatwerk bij de verantwoording. De behoefte aan transparantie bij OCW op financieel vlak heeft waarschijnlijk gezorgd voor frequente verantwoordmomenten.

De verplichting bestaat jaarlijks uit een voortgangsrapportage (voor 1 oktober) met hierin de verantwoording uit een activiteiten- en een financieel verslag. Formats voor de verantwoording zijn door DUS-I en OCW aangeleverd aan WSNL. Bovenop moet er naast de initiële aanvraag (met activiteitenplan en meerjarenbegroting) voor elk boekjaar een nieuwe aanvraag worden ingediend (voor 1 januari), met bijhorend activiteitenplan en begroting. Deze combinatie van verantwoording en aanvragen - kort op elkaar - zorgt voor WSNL en voor DUS-I voor relatief veel werk.

De jaarlijkse aanvraag kan bondiger gemaakt worden aangezien de jaarlijkse plannen niet sterk afwijken van het initiële plan. Dit geldt vooral voor de criteria organisatie en inhoud. Er worden hooguit wat nuances aangebracht over zaken waarvan geleerd is. Door alleen de wijzigingen ten opzichte van eerdere jaren op te geven, zou de aanvraag bondiger kunnen worden gemaakt. Daartegenover staat dat er in de verantwoording een duidelijk stramien is, waar elk jaar niet veel wat afgeweken hoeft te worden. Eventueel is het ook mogelijk om niet jaarlijks, maar bijvoorbeeld halverwege de subsidieperiode te evalueren en verantwoording te eisen.

Momenten van verantwoording

De verantwoordmomenten sluiten niet aan op de timing van de uitgevoerde activiteiten. Momenteel eindigt het boekjaar op 1 april, net na het finale evenement. De financiële afhandeling duurt echter nog een paar maanden voort. WSNL en DUS-I stellen beide voor om het boekjaar gelijk te laten lopen met een schooljaar. Dan kan er in de verantwoording gerapporteerd worden over een hele cyclus van activiteiten en kan dit dus ook zo worden beoordeeld. Normaliter loopt een boekjaar van 1 januari tot 1 december. In dit geval is dit niet wenselijk omdat er dan een gebroken verantwoording ontstaat.

Beoordeling verantwoording

DUS-I heeft de voortgangsrapportages (activiteiten- en financieel verslag) en aanvragen beoordeeld. In het algemeen wordt voor deze subsidie, net als veel andere, beoordeeld op een inspanningsverplichting en niet op een resultaatverplichting. Doordat de gekozen verantwoordingsmomenten niet in lijn liepen met de activiteiten bleef het financieel inzicht ontoereikend. DUS-I heeft vooral wat betreft de financiën om extra toelichting gevraagd, wat in ieder geval ten dele ook door

WSNL is verschaft. In het verantwoordingsformat kan in het vervolg wellicht gestuurd worden op een gedetailleerdere begroting. Ook kan de jaarrekening worden opgevraagd. Deze moet toch opgesteld worden door KvK.

In het kort:

- Mogelijke wijzigingen aan de regeling:
 - o De jaarlijkse aanvraag kan bondiger, door bijvoorbeeld alleen de wijzigingen in het plan door te geven
 - o Om de verantwoording te verminderen zou gewerkt kunnen worden met een aanvraag om de twee jaar
 - o Het boekjaar kan gelijkgesteld worden aan een schooljaar zodat de verantwoordmomenten aansluiten bij de activiteiten
 - Mogelijke toevoegingen aan de regeling:
 - o Verbetering van financieel inzicht door in de formats te sturen op een gedetailleerde begroting en het opvragen van jaarrekening
-

3 Doeltreffendheid van de regeling

3.1 Evalueren van doeltreffendheid

Het evalueren van de doeltreffendheid van een subsidieregeling is gericht op het bepalen van de mate waarin de doelstellingen dankzij de (vormgeving van de) regeling wordt gerealiseerd. De relatie tussen enerzijds resultaten en effecten en anderzijds de regeling analyseren we door de vormgeving van de regeling in al zijn facetten nauwgezet te onderzoeken.

In het vorige hoofdstuk zijn de kenmerken van de regeling en de processen rondom de totstandkoming, aanbesteding en beoordeling in kaart gebracht. Immers, het idee van een subsidieregeling is dat het kaf van het koren wordt gescheiden en de beste aanvraag de beschikking krijgt. De kenmerken van de regeling en de processen waarin de regeling tot stand komt en wordt beoordeeld moeten daaraan bijdragen. In dit hoofdstuk analyseren we het vervolg: zijn de activiteiten uitgevoerd en gerealiseerd zoals beoogd in de plannen en volgens de beoordelingscriteria. Het doel hiervan is om na te gaan a) of het stellen van beoordelingscriteria bijdraagt aan een goede uitvoering van activiteiten en het behalen van beoogde doelen en b) of deze criteria aangescherpt en aangevuld kunnen/moeten worden.

Met de regeling is beoogd subsidie te verstrekken voor:

1.
 - a. Organisatie van en voorbereiding op vakwedstrijden in het vmbo en de deelname daaraan te stimuleren;
 - b. Organisatie van en voorbereiding op vakwedstrijden in het mbo en de deelname daaraan te stimuleren;
 - c. Voorbereiding op en deelname aan internationale vakwedstrijden.
2. Door deze activiteiten het vakgerichte onderwijs te promoten onder jongeren, het te stimuleren om beroepsonderwijs te gaan volgen en diversiteit bij de deelname aan de nationale wedstrijden te borgen.

We brengen in het vervolg van dit hoofdstuk in beeld in hoeverre de subsidieontvanger de genoemde activiteiten onder 1 heeft gerealiseerd volgens de beoordelingscriteria die zijn geschaard onder de noemers Organisatie, Inhoud (hoofdactiviteiten), Promotie, Duurzaamheid en Samenwerking. In de daaropvolgende paragraaf wordt de balans van de bereikte resultaten en effecten opgemaakt en het hoofdstuk sluit af met conclusies en reflectie op de doeltreffendheid van de regeling.

De evaluatie heeft met name betrekking op de eerste twee uitvoeringsjaren van de regeling: 1 april 2020 – 31 maart 2021 en 1 april 2021 – 31 maart 2022. Deze uitvoeringsjaren zijn afgerond en hierover heeft rapportage plaatsgevonden door de subsidieontvanger. Het volgende uitvoeringsjaar 1 april 2022 – 31 maart 2023 loopt nog op het moment dat dit onderzoek plaatsvindt en de rapportage hierover vindt pas in het najaar 2023 plaats.

3.2 Uitgevoerde activiteiten

3.2.1 Achtergrond

De eerste twee uitvoeringsjaren van de regeling waren uitzonderlijke jaren. Door corona is veel anders gelopen dan gepland. Er is een alternatieve wedstrijdcyclus geweest, de landelijke finales zijn in 2021 op het laatste moment geannuleerd. Ook in het tweede uitvoeringsjaar speelde corona nog een grote rol en zijn de plannen bijgesteld. Ook de internationale wedstrijden gingen in deze twee uitvoeringsjaren niet door als gevolg van de pandemie. In het vervolg van dit hoofdstuk zullen we hier regelmatig op terugkomen.

3.2.2 Organisatie

Organisatiestructuur

De Stichting Skills Netherlands is een not-for-profit organisatie en opereert onder de naam WorldSkills Netherlands (WSNL). Met ondersteuning van brancheorganisaties en de mbo-sector (MBO Raad) organiseert WSNL sinds schooljaar 2002/2003 mbo-vakwedstrijden in Nederland in vaste jaarlijkse competitiecycli. Met ondersteuning van de vo-sector (VO-raad en SPV) organiseert WSNL sinds het schooljaar 2005/2006 de Skills Talents wedstrijden. Internationaal is WSNL aangewezen als officiële vertegenwoordiger voor de internationale vakwedstrijden (Euro/WorldSkills) en selecteert en vaardigt daarvoor een team (Team Nederland) met mbo-deelnemers af.

Het bestuur van de stichting WSNL is verantwoordelijk voor de continuïteit en bestaat uit een onafhankelijk voorzitter, drie bestuursleden die het onderwijs vertegenwoordigen en drie bestuursleden die het bedrijfsleven vertegenwoordigen. De werkorganisatie kent vier projecten: Skills Talents (vmbo), Skills Heroes (mbo), Skills The Finals (landelijke finales vmbo en mbo) en Team Nederland (deelname aan internationale wedstrijden).

Er is een commissie vo ingesteld met vertegenwoordigers van vo-schoolbesturen die de projectorganisatie Skills Talents adviseert. Een werkgroep bestaande uit zes Skills coördinatoren van mbo-instellingen en een afgevaardigde van de MBO Raad adviseert de projectorganisatie Skills Heroes. Regionaal wordt tweemaal per jaar met Skills coördinatoren afstemming gepleegd over het aantal en soorten wedstrijden, de uitvoering en implementatie op scholen en in het project. Jaarlijks is er ook een landelijk coördinatoren overleg om de grote lijnen van de praktijk van het project van de afgelopen editie te evalueren en ideeën voor de doorontwikkeling voor de komende editie te bespreken.

Een apart eventteam van mensen uit de projecten en WSNL, met aanvulling van tijdelijke (zzp-)krachten organiseert Skills The Finals.

Voor het project Team Nederland is de directeur van WSNL de Official Delegate. De medewerker opdrachtontwikkeling is de Technical Delegate. Er is tevens een projectcoördinator die dit project aanstuurt. Hij legt verantwoording af aan de directeur. Verder kent dit project een projectcoördinator, een communicatiemedewerker en drie (ingehuurde) teamleiders.

De werkorganisatie wordt aangestuurd door een algemeen directeur en een operationeel manager en kent in de werkorganisatie naast de genoemde projectleiders en –teams een secretariaat/back office, een team financiële zaken, een team accountmanagement, een team

wedstrijdopdrachtontwikkeling, een team communicatie en één medewerker strategie en beleid, allen ten dienste van de werkorganisatie en de genoemde vier projecten.

Planning

De vakwedstrijden worden volgens een vaste jaarcyclus georganiseerd. Meteen na afloop van de vorige cyclus die wordt afgesloten door de landelijke kampioenschappen in maart, start in april de voorbereiding voor de nieuwe wedstrijdcyclus. De inhoud van de vakwedstrijden voor de nieuwe cyclus wordt voor de zomervakantie afgestemd en gedurende de zomer ontwikkeld waarna de eerste opdrachten in september gereed zijn voor de voorrondes.

Skills Talents zijn teamwedstrijden, Skills Heroes zijn individuele wedstrijden. Voorrondes voor Skills Talents en Skills Heroes worden in de periode mei-januari door de scholen georganiseerd. De kwalificatiewedstrijden voor zowel vmbo als mbo worden regionaal georganiseerd op een mbo-instelling in de periode december-februari. De landelijke finales, Skills The Finals, voor vmbo en mbo vindt plaats in maart. De internationale wedstrijden Euroskills zouden in najaar 2020 in Graz plaatsvinden en Worldskills in najaar 2021 in Shanghai. Voorbereiding van de leden van Team NL voor de internationale wedstrijden start gebruikelijk meteen na de landelijke finale.

Risicobeheersing

Het voornaamste risico bij de uitvoering van de subsidieregeling dat vooraf werd gezien was groei in het aantal deelnemende scholen en leerlingen (vmbo) en het aantal wedstrijdrichtingen en het aantal opleidingen dat zich voor de competitie inschrijft (mbo) bij een gelijkblijvend budget voor de organisatie. Financiële bijdragen (cofinanciering) van en samenwerking met het bedrijfsleven kunnen deze risico's deels ondervangen.

Andere risico's betreffen ten tweede de onzekerheid van cofinanciering vanwege de afhankelijkheid van conjuncturele ontwikkelingen in de economie en ten derde toenemende druk op de projectteams bij toenemende deelname. Risicobeheersing bij team NL is vooral gericht op het voldoen aan de internationale selectie- en trainingsvoorwaarden en -eisen.

Realisatie organisatie en planning

Organisatiestructuur

De aanpak en organisatie van de vakwedstrijden vmbo, mbo en internationaal is destijds in de drie subsidieaanvragen al vrij gedetailleerd uitgewerkt. Immers, de aanpak bouwde voort op de ervaring van eerdere jaren van WSNL, waardoor uitgegaan kon worden van de staande organisatiestructuur, planning en bekende risico's. Er kon in feite vooral doorontwikkeld en verbeterd kon worden wat er al was. Uit de tussenrapportages tot oktober 2020 blijkt dat slagen zijn gemaakt in de organisatie. Er heeft een integratie plaatsgevonden van de back offices van de vier projecten zoals WSNL die hanteert. Hierdoor is er meer efficiency en afstemming gekomen tussen Skills Talents en Skills Heroes in de werkprocessen en wedstrijdontwikkeling van vmbo en mbo.

Een spilfunctie in de organisatie van de vakwedstrijden is weggelegd voor de Skills coördinatoren van de mbo-instellingen. Zij fungeren als intermediair tussen de mbo-instelling en WSNL en zijn - met ondersteuning van WSNL - verantwoordelijk voor de organisatie van de voorrondes op de school en een deel van hen voor de kwalificatiewedstrijden voor mbo en vmbo die hun mbo-instelling in hun regio organiseert. De mbo-instellingen stellen de Skills coördinatoren aan, bepalen de omvang van de aanstelling en bepalen hoe zij intern de Skills coördinatie organiseren (bijvoorbeeld belegd bij een centrale coördinator of meerdere). De omvang van de aanstellingen

varieert sterk tussen mbo-instellingen, mede afhankelijk van de mate waarin een mbo-instelling zich wil profileren met Skills wedstrijden, de wedstrijden wil inzetten in het onderwijs en ook een regionale functie (kwalificatiewedstrijden) in de wedstrijdorganisatie heeft. Vijf keer per jaar organiseert WSNL een regionale Skills coördinatoren bijeenkomst, één keer per jaar een landelijke dag. Bijna alle mbo-instellingen in het land (53 van 57 in 2022) doen mee met Skills Heroes⁶. Voor de laatste scholen die aanhaken is een buddy systeem opgezet waarbij de nieuwe scholen in contact worden gebracht met een ervaren Skills coördinator van een andere mbo-instelling.

Het Competitie Registratie Systeem (CRS) heeft een cruciale ondersteunende functie in de wedstrijdorganisatie. In het CRS wordt het gehele wedstrijdportfolio ontwikkeld, beheerd, inclusief beoordelingssystematiek en instructies en trainingen voor juryleden. In het CRS worden ook deelname en beoordelingen geregistreerd en beheerd. Het systeem is de afgelopen jaren geüpdatet en doorontwikkeld. Momenteel wordt gezocht naar een update of opvolging van het systeem.

Planning

Veel is vanwege corona anders gelopen in het eerste twee boekjaren van de subsidieregeling, die inging aan het begin van de pandemie. Het evenement Skills The Finals ging in 2021 niet door. De kwalificatieronde verviel en kandidaten zijn rechtstreeks vanuit de voorrondes op school doorgelaten naar de finales. De finales zijn decentraal georganiseerd, maar uiteindelijk moest vanwege de lockdown een maand voordat deze zouden plaatsvinden besloten worden om ze niet door te laten gaan. Het proces van wedstrijdvoorbereiding en -ontwikkeling is in 2020-2021 wel in grote lijnen doorgegaan zoals beoogd. De inzet was wel anders omdat de kwalificaties niet doorgingen en er juist meer inzet nodig was voor de organisatie van de decentrale finales. Er zijn wel online wedstrijdopdrachten als oefenmoment in de periode november 2020 - januari 2021 aangeboden.

In 2021-2022 is de wedstrijdcyclus voorzichtig weer opgepakt, maar nog niet helemaal zoals gebruikelijk. Scholen bleken voorzichtig met voorrondes en de kwalificatiewedstrijden zijn opgeschoven tot het onderwijs weer volledig open ging. Skills The Finals kon in maart 2022 zonder beperkingen en met publiek doorgaan in Utrecht. Daarnaast is een herstelplan met de naam Motivatieprogramma Vakmanschap ontwikkeld en uitgevoerd, met als doel het draagvlak en motivatie voor de vakwedstrijden te behouden bij leerlingen/studenten en vo-scholen/mbo-instellingen. In de volgende paragraaf (Hoofdactiviteiten) wordt verder ingegaan op het Motivatieprogramma.

Ook wat betreft de internationale wedstrijden is er door corona veel anders gelopen dan gepland. Euroskills 2020 Graz was vanwege corona aanvankelijk verzet naar januari 2021, vervolgens naar september 2021 en uiteindelijk is besloten om af te zien van deelname. In april 2022 is ook het besluit genomen om vanwege de lockdown en te grote risico's rondom gezondheid en quarantaine niet deel te nemen aan Worldskills Shanghai. De voorbereidingen van Team NL zijn echter na de landelijke finales destijds wel van start gegaan. In het vervolg wordt teruggekomen op de (alternatieve) activiteiten die in het kader van de internationale wedstrijden hebben plaatsgevonden.

⁶ Mbo-instellingen bepalen zelf of ze meedoen. Enkele (vak)instellingen doen niet mee omdat er voor hun opleidingen te weinig massa is voor een landelijke wedstrijd of omdat ze een ander begrip van excellentie hebben.

Risicobeheersing

Het grootste risico dat zicht voordeed was onvoorzien, namelijk de coronapandemie. Dit heeft, zoals beschreven in de voortgangsrapportages, een enorm beslag gelegd op de organisatie omdat de wedstrijdcyclus werd aangepast. De decentrale finales in 2021 waren zonder precedent en logistiek complex. Bovendien vroeg dit ook meer van de mbo-instellingen die in plaats van regionale kwalificaties nu ineens finalewedstrijden moesten organiseren.

Het voornaamste risico dat vooraf werd benoemd was de groei in aantal deelnemende scholen en leerlingen (vmbo), opleidingen en studenten (mbo) en wedstrijdrichtingen (mbo) bij gelijkblijvend budget. Dit betekent zoals eerder aangegeven een toegenomen complexiteit van de organisatie van deze wedstrijden en druk op mbo-instellingen die kwalificatiewedstrijden organiseren. Bij Skills Heroes is besloten het aantal mbo-wedstrijden op 50 te maximaliseren met aanvullend maximaal vijf wedstrijden met cofinanciering. Aan deze begrenzing is vastgehouden.

Aansluitend op de financiering van de groei werd cofinanciering in de aanvraag ook als een mogelijk risico benoemd. Dit wordt zoveel mogelijk opgevangen door duurzame samenwerkingsverbanden met brancheorganisaties en O&O-fondsen om conjuncturele schommelingen zoveel mogelijk op te kunnen vangen. De afgelopen jaren is er voldoende cofinanciering geweest, in kind of in financiële bijdragen, en heeft er geen verschraving van het aanbod plaatsgevonden maar het is een onzekere factor in de projectfinanciering.

Het risico van krapte van de bezetting van de projectteams is een blijvend aandachtspunt. De integratie van de backoffices en de versterkte samenwerking tussen de teams, waarbij ook werkwijzen zijn gestroomlijnd vangen dit deels op. Een risico dat uit de gesprekken met WSNL bleek is ook de inzet van docenten. Zeker in het vmbo zijn de vakwedstrijden nog iets wat 'erbij' gedaan wordt en afhankelijk van docenten die daar tijd voor willen en kunnen maken. Bovendien is er verloop onder docenten waardoor er steeds weer nieuwe docenten geënthousiasmeerd en betrokken moeten worden.

Uit de bezoeken aan de kwalificatiewedstrijden en gesprekken met stakeholders komt de algehele indruk naar voren dat de organisatie zich heeft doorontwikkeld, de taakverdeling tussen WSNL en de mbo-instellingen duidelijk is en heerst tevredenheid over de organisatie

3.2.3 Hoofdactiviteiten

In deze paragraaf wordt ingegaan op de vier hoofdactiviteiten in de uitvoering van de vakwedstrijden:

- Deelname- en wedstrijdontwikkeling (Skills Talents en Skills Heroes)
- Wedstrijdorganisatie en selectie (Skills Talents en Skills Heroes)
- Nationale finale (Skills the Finals voor Skills Talents en Skills Heroes)
- Uitzending naar internationale wedstrijden EuroSkills en Worldskills (Team NL)

Drie andere hoofdactiviteiten promotie & communicatie, duurzaamheid & borging en samenwerking worden in aparte paragrafen besproken. De volgende activiteiten zijn in de aanvragen beschreven:

Deelname- en wedstrijdontwikkeling (Skills Talents en Skills Heroes)

- Werving van mbo-instellingen en vo-scholen, inclusief relatieopbouw en -beheer.
- Ontwikkeling van wedstrijdopdrachten.

Voor de uitvoering van wedstrijden worden wedstrijdopdrachten gemaakt door wedstrijd-schrijvers uit het onderwijs of bedrijfsleven. Daarbij moet de inhoud voldoen aan de eisen van de kwalificatiedossiers en aansluiting hebben bij de laatste ontwikkelingen in vak-techniek, -materialen en -kennis.

- Onderwijskundige inzet wedstrijdopdrachten.
Kaders, wedstrijdmethodieken, prestatie-indicatoren en beoordelingscriteria worden ontwikkeld met inzet van onderwijskundigen en assessoren.
- Additionele ondersteuning van scholen voor wedstrijden.
Er vindt afstemming plaats met commissies, met Skills coördinatoren, training en instructie van wedstrijdorganisatoren, juryleden, auditoren, wedstrijd-schrijvers en experts.
- Ontwikkelen van handreikingen/toolkits, wedstrijdreglementen, instructiemateriaal, oefenmateriaal (uit CRS) en communicatiematerialen ter facilitering van de scholen.
Materiaal wordt ontsloten via het CRS en aanvullend (tutorials) via de website.
- Ontwikkelen en onderhouden van het beoordelings- en wedstrijdssysteem CRS.
In het CRS wordt het gehele wedstrijdportfolio beheerd, inclusief beoordelingssystematiek en instructies en trainingen voor juryleden. In het CRS worden ook deelname en beoordelingen geregistreerd en beheerd.
- Inkoop van materialen van en voor de wedstrijden en de materialen voor de projectteams.

Wedstrijdorganisatie en selectie (Skills Talents en Skills Heroes)

- Verstrekken van opdrachten, wedstrijdreglementen en instructies voor voorrondes en regionale kwalificatiewedstrijden.
- Verstrekken van toolkit met handboeken, voorbeeldbrieven, communicatiemateriaal en vele tips en tricks ter ondersteuning van mbo-scholen t.b.v. regionale kwalificatiewedstrijden en van financiële tegemoetkoming voor juryleden.
- Inzet van supervisors (auditoren) tijdens regionale kwalificatiewedstrijden voor de begeleiding van de beoordeling en het competitieregistratiesysteem.

Nationale finale (Skills Talents en Skills Heroes)

- Meerdaags evenement in maart op 1 locatie met 10 vmbo-finales en 50 mbo-finales.
- Vorbereiding en realisatie van evenementlocatie en evenementorganisatie. Vorbereiding en training van workshopmanagers en juryleden etc.
- Randprogramma van LOB-activiteiten: LOB Experience.

Uitzending naar internationale wedstrijden EuroSkills en Worldskills (Team NL)

- Selectie van kandidaten en experts.
- Vorbereiden en trainen van 20 tot 38 mbo-deelnemers aan internationale wedstrijden.
Ontwikkeling en inzet van digitaal monitoring systeem Comos, een teambuildingprogramma en bijeenkomsten voor ouders. Jaarlijks ontwikkeling en inkoop van uniforme teamkleding en materialen.
- Ontwikkeling van trainingen voor organisatoren. Organisatoren van Team NL krijgen instructies en cursusmaterialen om de experts (begeleiders) te trainen en te informeren.
- Uitzenden naar wedstrijden en begeleiden van de deelnemers tijdens de wedstrijden (packages). Reis, verblijf maar ook transport en inklaring van alle materialen.
- Organisatie Team NL, inclusief recht op deelname aan internationale competities.

Realisatie hoofdactiviteiten

Deelname- en wedstrijdontwikkeling (Skills Talents en Skills Heroes)

De werkwijze voor de wedstrijdontwikkeling zoals geschetst in de aanvraag staat. Het werken met de CRS lijkt vanuit docenten, juryleden en coördinatoren als een vanzelfsprekendheid te worden ervaren en er worden geen wanklanken gehoord. Het CRS is in 2020-2021 geüpdatet met onder andere een herinrichting van de wedstrijdendatabank. Er zijn webinars, tutorials en andere onlinebijeenkomsten ontwikkeld voor de communicatie met scholen, de (technische) voorbereiding van uitvoering van kwalificaties en finales voor wedstrijdenschrijvers, auditoren, juryleden, organisatoren en begeleidende docenten. Deze ondersteunen de scholen en maken de voorbereiding minder kwetsbaar als fysiek ontmoeten en fysiek onderwijs niet of minder mogelijk zijn. Nieuw zijn trainingen op het kantoor van WSNL voor wedstrijdenschrijvers.

Naast de integratie van de backoffice in 2020-2021 zijn het projectmanagement van Skills Talents en Skills Heroes meer gaan samenwerken waardoor wedstrijdontwikkeling, -beoordeling en communicatie meer op elkaar zijn afgestemd en er meer synergie is tussen de projecten. Opdrachtontwikkeling, proces en uitvoering bij Skills Talents kenden hierdoor een kwalitatieve upgrade en een aangepaste inhoudelijke en organisatorische voorbereiding.

In 2021-2022 is gestart met het sterker aanzetten van de mogelijkheden van het inzetten van de opdrachten en beoordelingssystematieken in het CRS als formatieve tool. Dit biedt voor de scholen en mbo-instellingen mogelijkheden om de vakwedstrijden onderdeel te maken van het onderwijsprogramma. De vraag is of de opdrachten die studenten/leerlingen bijvoorbeeld als voorronde doen, onderdeel kunnen zijn van hun reguliere programma of als extra werk worden bestempeld. Uit de gesprekken blijkt dat hier verschillend tegenaan wordt gekeken. Enerzijds wordt aangegeven dat integratie een wenselijk streven is, anderzijds geven docenten aan dat integratie lastig uitvoerbaar is. Het programma zit al vol, de leerlingen/studenten die worden geselecteerd zijn juist diegenen die wat extra uitdaging kunnen gebruiken. Daarom is ook het Keuzedeel Excellent Vakmanschap ontwikkeld binnen het Motivatieprogramma.

Motivatieprogramma Vakmanschap

Als extra aanbod en om de vo-scholen en mbo-instellingen weer te activeren voor de vakwedstrijden (na het cancelen van de decentrale finales in 2021) is in 2021-2022 een modulair herstelprogramma genaamd Motivatieprogramma Vakmanschap ontwikkeld en uitgerold. Er is een tijdelijk productieteam samengesteld dat vanaf het tweede kwartaal van 2021 om uitvoering te geven aan het programma en de scholen te ondersteunen bij de inzet ervan.

Ontwikkeld zijn:

- LOB-route: Een digitaal, praktisch oriëntatie- en lessenspakket met opdrachten, sector- en beroepeninformatie en -video's. Een pakket dat alle (v)mbo-coördinatoren en decanen na de herfstvakantie op school ontvingen.
- Challenges: 33 klassikale en thuis(praktijk)opdrachten
- Masterclasses: 14 video's. Dit waren digitale lesbrieven met video's, waarin experts verdiepende demonstraties, uitleg en instructies op basis van het kwalificatiedossier gaven over skills in hun beroep.
- Tutorials (hoe een voorronde te organiseren, hoe een vakwedstrijd te organiseren, wat is de rol van de auditor)

Het gehele programma had als slogan 'Motiveer, inspireer en daag uit!' en werd gepresenteerd als een route van beroepsoriëntatie naar beroepskeuze. De verzamelplaats van het ontwikkelde materiaal is de zogenoemde Skills Academy, op de website. De ontwikkelde materialen blijven bruikbaar tot en met het lopende schooljaar 2022-2023. Een deel wordt in samenwerking met partners geüpdatet. Daarnaast is het Keuzedeel Excellent Vakmanschap goedgekeurd en ontwikkeld en na de zomervakantie 2022 als pilot ingezet door enkele mbo-instellingen.

Wedstrijdorganisatie en selectie (Skills Talents en Skills Heroes)

In 2020-2021 zijn de regionale kwalificaties vervallen. Hierdoor zouden de kandidaten vanuit de scholen meteen doorstromen naar de decentrale finales die uiteindelijk een maand voordat ze zouden plaatsvinden ook afgezegd moesten worden. In 2021-2022 is de wedstrijdcyclus ook nog niet normaal verlopen. Veel scholen onderschreven vakwedstrijden als onderwijs waardoor ze in aangepaste versies en later dan aanvankelijk gepland wel grotendeels uitgevoerd konden worden.

De werving van vmbo-scholen voor Skills Talents is in 2021-2022 juist eerder gestart. Scholen en contactpersonen werden gerichter telefonisch of digitaal benaderd voor deelname waardoor er in een vroeg stadium al relatief veel scholen zich hadden aangemeld. Verder is het wedstrijdformat voor Skills Talents is gewijzigd. Teams zijn vanwege werkbaarheid van drie naar twee leerlingen teruggebracht en de kwalificaties zijn vanwege beheersbaarheid, kostenefficiëntie en betere mogelijkheden voor profilering van provincie naar acht regio's gegaan waar mbo-instellingen de kwalificaties voor meerdere richtingen organiseren.

Een positieve uitkomst van de voorbereiding van de decentrale finales op 30 locaties in 2021 was dat door de intensieve samenwerking de verbinding tussen de organisatie- en communicatieteams op de mbo-instellingen en WSNL is versterkt. Dit droeg bij aan een goede organisatie van de kwalificatiewedstrijden die in 2022 weer zoals beoogd (alleen later) hebben plaatsgevonden.

De selectie van kandidaten voor de kwalificatiewedstrijden vindt op verschillende manieren plaats. Het onderwijs is hier vrij in. In 2021-2022 was merkbaar dat het onderwijs nog terughoudend was met het organiseren van voorrondes en er werd vaker gekozen voor selectie door aanwijzen, minder of kleinschaligere voorrondes. Selectie door aanwijzen in plaats van voorrondes kan betekenen dat er in de breedte minder studenten betrokken worden bij de vakwedstrijden, waardoor de deelname aan de kwalificatiewedstrijden ook kwetsbaar wordt. Bij de kwalificaties voor Skills Talents kwam het incidenteel voor dat er maar één team was, waardoor zij automatisch doorgaan naar de landelijke finale. Dat is niet ideaal omdat ze dan de opbouw en oefening naar de finale toe missen en deze extra spannend wordt.

Nationale finale (Skills the Finals voor Skills Talents en Skills Heroes)

In april-mei 2020 is een alternatieve opzet van de finales afgestemd met de scholen. Deze alternatieve aanpak bestond uit decentrale vmbo- en mbo-finales bij de mbo-instellingen, verspreid over de maand maart 2021. Er zijn voor 50 beroepsrichtingen op 30 locaties finales georganiseerd. Vanwege de veelheid aan locaties vroeg dit een meer en andere voorbereiding, logistiek, planning en organisatie van WSNL en de scholen. Budgetten van de finale zijn verdeeld over de locaties. Uiteindelijk moest het besluit genomen worden om ook deze decentrale nationale kampioenschappen niet door te laten gaan; een teleurstelling voor de organisatie en finalisten. In 2022 kon de Skills The Finals weer als groot landelijk evenement doorgaan, in Utrecht. Vanuit efficiëntieoverwegingen is zijn de landelijke finales teruggebracht van drie naar twee dagen, maar

met meer bezoekers. Meer over de resultaten van Skills The Finals is opgenomen in paragraaf 3.3.

Uitzending naar internationale wedstrijden EuroSkills en Worldskills (Team NL)

De voorbereiding van Team NL is na de finales in 2020 gewoon van start gegaan. Immers, op dat moment werd nog uitgegaan van EuroSkills in het najaar van 2020 in Graz (en later januari en weer later september 2021). De selectie van kandidaten en begeleidende docenten (experts) heeft online plaatsgevonden. Ook de teambuilding- en trainingsprogramma's moesten anders en deels online plaatsvinden. Het monitoringsysteem Comos, dat al ontwikkeld was voor Team NL, is ingezet om de trainingen en voorbereidingen van de kandidaten/deelnemers goed te kunnen volgen en te monitoren. Experts en kandidaten zetten hun ontwikkelingen/vorderingen, knel- en leerpunten en resultaten in dit systeem.

Na het besluit om vanwege het uitstel van een jaar en de blijvende onzekerheid rondom corona Team NL niet naar Graz uit te zenden is als alternatief in februari 2021 een digitale show opgezet met Team NL in het middelpunt. Verder is in 2021-2022 is een pre-oriëntatie op internationalisering ontwikkeld, evenals de videoserie 'The Road to Excellence' en een digitale oriëntatiekit voor teamleden, ouders, scholen en bedrijven werd. In april 2022 is eveneens besloten om af te zien van deelname aan WorldSkills Shanghai in oktober 2022. Als alternatief werd er een eigen decentraal internationaal programma ontwikkeld.

Een van de aandachtspunten voor 2020-2021 was de aansluiting op het vereiste niveau van deelname aan internationale wedstrijden, om een te groot niveauverschil te voorkomen. Ook in de gesprekken komt naar voren dat de kansen op winst bij internationale wedstrijden beperkt zijn vanwege het hoger niveau en het feit dat sommige andere landen hun kandidaten al twee jaar vóór de wedstrijd selecteren. Dat betekent een enorm verschil in voorbereidings-tijd. De Nederlandse kandidaten worden immers pas geselecteerd na de landelijke finales in maart, voor uitzending naar de internationale wedstrijden in het najaar van datzelfde jaar. De coronaperiode is benut om een plan te maken om Team NL beter voor te bereiden en hun kansen te vergroten. Tussentijdse uitkomsten zijn onder meer dat wordt getraind met oude internationale opdrachten en wordt getraind in mentale druk, leesvaardigheid en communicatie in de Engelse taal.

3.2.4 Promotie en communicatie

In de aanvragen zijn de volgende activiteiten op het gebied van de communicatie en pr beschreven.

PR & communicatie (Skills Talents en Skills Heroes)

- Voorlichtingsinformatie en ervaringsverhalen in woord en beeld op sociale en traditionele media, gericht op docenten en jongeren en andere doelgroepen zoals stakeholders, bestuurders, docenten, ouders en bedrijfsleven.
- Website, social media, film en fotografie, drukwerk, promotiemateriaal, prijzen etc.
- Meerwaarde van de aanpak zit in synergie van de verschillende projecten, door o.a. een gemeenschappelijke portal, gezamenlijke uitstraling en inkoopvoordeel.

Communicatiedoelen (uit aanvraag):

- Zichtbaarheid vakwedstrijden realiseren door verschillende communicatiestrategieën voor verschillende doelgroepen.
- Vergroting van deelname vakwedstrijden door kennisdeling over positieve effecten van deelname en inzet van accountmanagement en promotie door scholen te wijzen op de voordelen van meedoen, op basis van ervaringen van deelnemers (scholen, leraren en leerlingen).
- Vergroting betrokkenheid bedrijfsleven door accountmanagement, mailings en benadering van brancheorganisaties en O&O-fondsen gericht op duurzame samenwerkingsovereenkomsten

Realisatie PR en communicatie

WSNL hanteert een uitgebreide communicatiestrategie, met verschillende aanpakken voor verschillende doelgroepen. Jaarlijks wordt het communicatieplan geüpdatet. De basisstrategie is gericht op storytelling, waarin de ervaringen met vakmanschap, beroepsonderwijs en vakwedstrijden worden weergegeven samen met deelnemers, alumni, scholen en partners uit de branches, in de vorm van customer journeys. Er worden veel verschillende doelgroepen benaderd, maar de focus is in 2020-2021 meer komen te liggen op docenten en scholen om via hen de jongeren te bereiken. Dit sluit aan op meer inzet op voorlichting naar de scholen om vakwedstrijden meer in te zetten in het onderwijs. Er is in 2021-2022 ook extra tutorialmateriaal gemaakt voor de scholen over hoe voorrondes te organiseren om te stimuleren dat meer leerlingen klassikaal mee gaan doen met voorrondes.

Voor de decentrale opzet is in 2020-2021 de communicatiecampagne 'Trots op je Skills' ontwikkeld die paste bij de geplande nieuwe opzet. In 2021-2022 is een nieuwe campagne met de naam 'Ik daag je uit' gelanceerd en is de website vernieuwd. Er zijn ook nieuwe social media kanalen ingezet (Instagram stories en TikTok) en er is een promotienteam samengesteld met (oud-)kandidaten. Daarnaast is de focus van de communicatie is vanaf 2021-2022 meer gericht op de mbo-instellingen en hen te begeleiden bij eigen communicatie over de kwalificatiewedstrijden en finales. In de social media en in secundaire communicatie uitingen rondom de programma's was terug te zien dat de mbo-instellingen inderdaad hiermee aan de slag zijn gegaan.

Anticiperend op mogelijke terughoudendheid bij vmbo-scholen om (weer) mee te gaan doen met de vakwedstrijden zijn scholen vroeger in het uitvoeringsjaar benaderd. Scholen die zich wilden terugtrekken zijn actief telefonisch benaderd.

De communicatie rondom het Motivatieprogramma was gericht op docenten en LOB-coördinatoren. Het Motivatieprogramma was volledig nieuw en aanvankelijk (eind 2021) bleek dat niet direct de koppeling werd gelegd tussen het programma en de vakwedstrijden. Daarom is ingezet op extra communicatie over het programma naar scholen, contactpersonen en LOB-coördinatoren, door onder meer extra mailings, extra artikelen in de onderwijsmedia en communicatie vanuit het Expertisepunt LOB en SPV.

De communicatie rondom Team NL is erop gericht hen zichtbaar(der) te maken. De kandidaten dienen als rolmodel en uithangbord voor het beroepsonderwijs, vakmanschap en excellentie. Er is flink ingezet op social media en kandidaten hebben bijvoorbeeld social media training gehad.

Onderstaande tabel laat een groei in volgers en weergaven/bereik van social media zien tussen 2021 en 2022, vooral toe te schrijven aan de communicatie van de onderdelen van het

Motivatieprogramma. Door de eigen berichtgeving en de communicatie van 23 contentteams van mbo-instellingen die op en over Skills The Finals gingen communiceren, waren er rondom dit evenement 774 online berichten en een bereik van 2.546.775 views voor de finales.

Tabel 3.1: Bereik van social media

Communicatie	2021	2022
Instagram bereik	459.832	398.947
Instagram volgers	5.400	5.956
LinkedIn weergaven	339.528	667.784
LinkedIn volgers	2.806	4.318
Facebook bereik	174.173	285.600
Facebook volgers	15.300	16.036

Bron: Jaarverslag WSNL 2021-2022

3.2.5 Duurzaamheid en borging

In de aanvragen zijn de volgende activiteiten op het gebied van duurzaamheid en borging beschreven.

Borging na subsidieperiode (Skills Talents, Skills Heroes en Team NL)

- Focus op aansluiten bij onderwijsprogramma en opname in lesprogramma: o.a. jaarlijks nieuwe wedstrijdopdrachten ontwikkelen (incl. 10% nieuwe ontwikkelingen in opleidingen) of bestaande opdrachten verbeteren; wedstrijdopdrachten en onderdelen ervan verwerken tot kant en klaar lesmateriaal in de databank (CRS); via trainingen en instructies scholen stimuleren om vakwedstrijden in het lesprogramma op te nemen.
- Blijvend stimuleren van interesse van jongeren voor beroepsonderwijs: scholen stimuleren om vakwedstrijden in reguliere lesprogramma's op te nemen; scholen uit te dagen en te stimuleren om meer leerlingen/studenten en meer opleidingen aan vakwedstrijden deel te laten nemen (targets: groei naar 12.000 vmbo'ers en 35.000 mbo'ers in 2023).
- Structurele betrokkenheid van bedrijven: samenwerkingsovereenkomsten met bestaande (koepel)organisaties continueren en uitbouwen met overeenkomsten met meer branches en grote bedrijven/instellingen; subsidie- en fondsenaanpak structureren zodat er naast sponsoring de derde geldstroom continue is.
- Kosten voor borging zijn opgesloten in de betreffende onderdelen omdat het een normaal proces betreft dat hoort bij de reguliere werkzaamheden van het project.

Realisatie Borging

De beoogde verduurzaming van de inspanningen die worden gedaan is in de eerdere paragrafen al impliciet aan bod gekomen. De inhoudelijke aansluiting van de wedstrijdopdrachten bij de kwalificatiedossiers wordt geborgd in de wedstrijdopdracht ontwikkelcyclus die jaarlijks voor elke wedstrijdrichting wordt doorlopen, met betrokkenheid van wedstrijdenschrijvers uit het onderwijs of bedrijfsleven en onderwijskundigen. Daarnaast zijn er op het niveau van de wedstrijden rondetafelgesprekken met begeleiders en op wedstrijdoverstijgend niveau de verschillende advies- en overleggrems zoals onder meer de bijeenkomsten van de Skills coördinatoren en van de

wedstrijdschrijvers. Tijdens deze subsidieperiode zijn daar de rondetafelgesprekken met onderwijs en bedrijfsleven aan toegevoegd.

In de aanvragen en activiteitenplannen wordt in het kader van kwaliteitsborging ook gesproken over periodieke evaluaties en enquêtes onder deelnemers en onder experts/docentbegeleiders/wedstrijdschrijvers. Informeel vinden evaluaties plaats bij de bijeenkomsten met wedstrijd-schrijvers, met de Skills coördinatoren en met begeleiders (tijdens kwalificatiewedstrijden). Voor de pandemie (en dus voor deze subsidieregeling) vonden jaarlijkse enquêtes plaats onder finalist en begeleidende docenten. Deze zijn naar de landelijk finales in 2022 voor het eerst weer gehouden.

Uit de bezoeken aan de kwalificatiewedstrijden komt een beeld naar voren van tevredenheid en enthousiasme van deelnemers en docenten. De enquêtes onder deelnemers van voor de coronapandemie laten zien dat zij (zeer) positief zijn over deelname aan de vakwedstrijden en deze onder hebben bijgedragen aan hun persoonlijke groei, vakvaardigheden en samenwerkingsvaardigheden.

3.2.6 Samenwerking

Het beoordelingscriterium samenwerking is in de subsidieregeling uitgelegd als een gedragen samenwerking met relevante actoren. In de aanvragen worden de volgende activiteiten onder de noemer samenwerking en afstemming beschreven.

- Inzet van de diverse commissies, werkgroepen en overleggen (zoals beschreven in paragraaf 3.2.2 Organisatie).
- Samenwerkingsovereenkomsten met MBO Raad, SBB, JOB/Laks. Uit te breiden met BV MBO, Young Impact.
- WSNL spant zich in om te komen tot duurzame en langlopende samenwerking met bedrijven, brancheorganisaties en O&O-fondsen, aan de hand van accountplan, sponsorpakket en wervingscampagne die de meerwaarde van vakwedstrijden voor het bedrijfsleven beschrijven en uitwerken in proposities.
- Accountmanagement richting vo-scholen en mbo-instellingen.
- Helpdesk-functie
- Ronde tafelsessies per beroep/cluster met vertegenwoordiging uit onderwijs en bedrijfsleven.
- Contacten communicatieteam met communicatieteams van vo-scholen en mbo-instellingen.
- Informele bestuurlijke afstemming en contact WSNL met onderwijs, koepels en branches.

Realisatie samenwerking

De samenwerking met het onderwijs verloopt via de verschillende gremia en overleggen zoals in paragraaf 3.2.2 is beschreven. De contacten en overleggen zijn tijdens de pandemie digitaal voortgezet.

De banden met het mbo zijn goed verankerd. Met MBO Raad en SBB is na de pandemie weer een driemaandelijks directie/beleidsoverleg en drie maandelijks operationeel (communicatie) overleg. Bij de bedrijfstakgroepen zijn online presentaties gehouden. Dat is ook gebeurd bij

brancheorganisaties omdat zij via hun O&O fondsen financiële bijdragen kunnen leveren. Met de BV MBO zijn afspraken gemaakt voor medewerking aan hun digitaal kennisplatform. De contacten met de mbo-instellingen zelf lopen op verschillende niveaus: bestuurlijk, via de skills coördinatoren, begeleidende docenten en de communicatie-afdelingen van de mbo-instellingen. Zoals eerder aangegeven was een positief neveneffect van corona en de decentrale organisatie van Skills The Finals in 2021 dat de samenwerking met de mbo-instellingen is geïntensiveerd.

Met het vo zijn de banden wat minder stevig verankerd dan met het mbo. Contacten met de VO-raad en SPV zijn in 2021-2022 weer gelegd maar deze lijken op het moment van deze evaluatie nog niet tot een structureel contact te hebben geleid. Tijdens Skills The Finals 2023 vindt er een bestuurlijk overleg plaats met vo-scholen wat als een soort nieuwe start kan worden gezien. Ook SPV zou graag weer op bestuurlijk niveau overleg hebben. Op dit moment is het nog zo dat het per platform verschilt of er wel of niet wordt samengewerkt, bijvoorbeeld door het leveren van juryleden.

De manier van samenwerken met het vmbo is niet vergelijkbaar met het mbo. Immers, de vo-scholen hebben niet de omvang van mbo-instellingen en het gaat om een veel groter aantal scholen. Een aanpak met Skills-coördinatoren per school kan daarom niet zomaar van het mbo naar het vo gekopieerd worden. Bovendien is in de huidige subsidieregeling het subsidiebedrag voor het mbo een veelvoud van het bedrag voor het vmbo. De vraag is wat een goede vorm zou zijn om desgewenst de samenwerking met het vo te intensiveren.

Accountmanagement richt zich op het vormen van partnerschappen met bedrijven en branches. Het doel is structurele samenwerking waarbij niet alleen financieel wordt bijgedragen maar bedrijven ook bijdragen door onder meer het geven van masterclasses, meedenken over de wedstrijdopdrachten en leveren van juryleden. Ook leveren bedrijven bijdragen in natura. Denk aan warmtepompen voor de wedstrijd verwarmingstechnicus. Voor bedrijven betekent de samenwerking dat ze onderdelen kunnen sponsoren en zichtbaar zijn op bijvoorbeeld banners en genoemd worden in social media. Bovendien hebben ze door hun betrokkenheid bij de wedstrijden sneller toegang tot talentvolle leerlingen en studenten.

Vanwege corona konden veel van de afspraken die met bedrijven en sponsors waren gemaakt in 2020-2021 niet worden uitgevoerd. Daardoor was de cofinanciering en sponsoring in 2020-2021 zeer beperkt (< 10.000 euro). Met behulp van het accountmanagement zijn veel afspraken verzet naar volgende edities. In 2021-2022 was de bijdrage ruim 100.000 euro. Via mailings wordt actief acquisitie gepleegd. Bovendien weten bedrijven in deze tijden van arbeidsmarktkrapte WSNL ook steeds beter te vinden. Zo lopen er momenteel veel gesprekken met technische bedrijven.

Wat betreft Team NL hebben de meeste kandidaten meerdere (lokale) bedrijven die betrokken zijn bij de begeleiding, het verstrekken van trainingsfaciliteiten en -materialen. Daarnaast wordt bij contacten van accountmanagement met bedrijven voor sponsoring van de nationale finales ook de mogelijkheid besproken om Team NL te sponsoren.

Rondetafelgesprekken met bedrijven en onderwijs zijn in 2020-2021 (online) als pilot gestart en zijn sindsdien voortgezet en uitgebreid. Hierbij wordt met een vertegenwoordiging uit het bedrijfsleven (partners en experts) en beroepsonderwijs (docenten en experts) gesproken over trends, innovaties in, ontwikkelingen en toekomst van beroepen en standaarden. De uitkomsten worden gebruikt voor het aanpassen of verbeteren van de wedstrijdopdrachten en -uitvoering. De gesprekken leveren op deze wijze een bijdrage aan innovatie van de wedstrijden en een betere aansluiting op vakgebied en onderwijs.

Een aandachtspunt in de tussentijdse rapportage is de afstemming met de uitvoeringsorganisaties van andere vakwedstrijden die worden georganiseerd. Zo zijn er vakwedstrijden voor de gastvrijheid, kappers en techniek (Vakkanjers). Vanwege corona en alle onzekerheden over de eigen organisatie die dit met zich meebracht, is er minder contact geweest met andere vakwedstrijden. De omgang met de andere vakwedstrijden heeft verschillende kanten. Er zijn in het verleden al wedstrijden samengegaan met Skills. De vraag is in hoeverre het (on)wenselijk is dat er verschillende vakwedstrijdcircuits naast elkaar bestaan. Enerzijds geeft één organisatie een duidelijk beeld naar scholen, leerlingen/studenten en het brede publiek. Anderzijds hebben sommige branches zelf een lange traditie van vakwedstrijden. Bijvoorbeeld het cluster gastvrijheid (onder andere horeca) heeft zelf veel wedstrijden die vanuit de branche worden georganiseerd. Er zijn afspraken gemaakt dat de winnaars van de Skills finales mee kunnen dingen in de finales van deze branches. Ook met de groene sector wordt samengewerkt.

3.3 Bereikte resultaten en effecten

We maken in deze paragraaf onderscheid tussen de beoogde resultaten en effecten van de subsidieregeling.

Beoogde resultaten

Met de subsidieregeling is eerste instantie de organisatie van en voorbereiding op vakwedstrijden in het vmbo en mbo en de voorbereiding op internationale wedstrijden beoogd. Daarnaast heeft de regeling ten doel de deelname aan al deze wedstrijden te stimuleren en de diversiteit te borgen bij deelname van leerlingen en studenten aan de nationale vakwedstrijden. Daartoe wordt in elk geval een breed aanbod van nationale vakwedstrijden georganiseerd dat een zo breed mogelijk scala van beroeps- of vakgerichte opleidingen bestrijkt. De beoogde resultaten betreffen kortom de volgende:

- Aantal vakwedstrijden
- Aantal en scholen en opleidingen
- Aantal deelnemers
- Diversiteit opleidingen en deelnemers borgen:
 - Opleidingen: zorgen voor breed spectrum en inspelen op nieuwe ontwikkelingen in opleidingen en beroepen (m.b.v. cofinanciering)
 - Deelnemers: scholen stimuleren om vakwedstrijden in de klas toe te passen en objectief te selecteren, zodat iedereen een kans heeft om mee te kunnen doen.

Deze activiteiten hebben ten doel het vakgerichte onderwijs onder jongeren te promoten en ze te stimuleren om beroepsonderwijs te gaan volgen. Op de beoogde effecten komen we verderop in deze paragraaf terug.

De gestelde doelstellingen wat betreft onder andere aantallen wedstrijden en deelnemers aan Skills Talents, Heroes en Skills the Finals waren helaas vanwege corona niet meer van toepassing in 2020-2021. Ook 2022-2021 was nog geen normaal wedstrijdjaar, maar in ieder geval konden kwalificatiewedstrijden en de finale weer doorgaan. Vanwege de daling in deelname in 2020-2021 waren de doelstellingen voor 2021-2022 om weer op pre-corona deelname teug te komen. Doelstellingen voor Skills Talents waren 150 deelnemende scholen die hun voorrondes organiseren, 75 wedstrijden in 20 regionale kwalificaties en 10 finales. Voor Skills Heroes werd

uitgegaan van deelname van ten minste 972 opleidingen (het pre-corona aantal) vanuit alle mbo-instellingen, 40 wedstrijdrichtingen die alle sectoren omvatten en 10 op basis van vraag in het beroepenveld, plus eventueel extra wedstrijdrichtingen op basis van cofinanciering. Beoogd aantal bezoekers van Skills The Finals 2022 was 15.000 en 600 finalisten. Wat betreft deelname in brede zin is de ambitie om in 2023 te groeien naar 12.000 vmbo'ers en 35.000 mbo'ers.

Bereikte resultaten

Onderstaande tabellen uit het jaarverslag 2021-2022 geven een overzicht van de bereikte resultaten van Skills Heroes en Skills Talents

Tabel 3.2 laat zien dat de resultaten van Skills Talents in 2021-2022 nog iets achterblijven ten opzichte van 2019-2020, het laatste pre-corona jaar. Het aantal ingeschreven scholen ligt weer bijna op het oude niveau, evenals het aantal kwalificatiewedstrijden. Het aantal kandidaten blijft echter achter. Dit kan verklaard worden door de invoering van acht regionale in plaats van twaalf provinciale kwalificaties en het feit dat de teams van drie naar twee leerlingen zijn teruggebracht.

In Tabel 3.3 worden de resultaten van Skills Heroes getoond. Het aantal deelnemende mbo-instellingen, opleidingen en wedstrijdrichtingen ligt op het beoogde niveau. Het aantal finalisten is op het oude niveau, maar het aantal kandidaten is achtergebleven. Kortom, zowel voor Skills Talents als voor Skills Heroes is de ontwikkeling in het aantal kandidaten, die al jaren een stijgende trend liet zien, tijdens en vanwege corona tot stilstand gekomen. De cijfers laten ook zien dat het is gelukt om de betrokkenheid van de vo-scholen en mbo-instellingen in deze moeilijke periode te behouden.

In de vijf jaar voorafgaand aan deze subsidieperiode is jaarlijks de bekendheid van de vakwedstrijden gemeten. De meting uit 2019 onder ruim 300 vmbo'-leerlingen en evenzoveel mbo-studenten liet een toenemende bekendheid van de vakwedstrijden zien, vooral onder mbo'ers en in mindere mate ook onder vmbo'ers. 38% van de mbo-studenten kende op dat moment de vakwedstrijden en 21% van de vmbo'ers. De inhoudelijke bekendheid met de vakwedstrijden nam ook toe. Als verklaring hiervoor wordt de grotere rol van de docent in de bekendheid met de vakwedstrijden genoemd. Het imago is overwegend positief.

Tabel 3.2: Resultaten Skills Talents

Editie schooljaar	16/17	17/18	18/19	19/20	20-21	21/22**
Ingeschreven/deelnemende scholen	130	156*	133	150*	98	140
Aantal kandidaten	>8 k	<10 k	>10 k	>12k	-	>8k
Aantal soorten wedstrijden	11	10	10	10	10	10
Aantal kwalificatiewedstrijden (ipv PK's)	68	66	73	73	nvt	71
Deelnemers kwalificatiewedstrijden (ipv PK's)	765	750	885	885	nvt	596**
Aantal betrokken mbo-instellingen	17	21	22	22	10	10
Aantal finales	11	10	10	10	10	10
Aantal finalisten	315	312	315	315	374	142**

* Aantal finalisten ligt erg hoog doordat iedere deelnemer direct finalist was.

** Vanaf deze editie geen PK's maar regio's en zijn er teams van 2 ipv 3 deelnemers.

Bron: Jaarverslag WSNL 2021-2022

Tabel 3.3: Resultaten Skills Heroes

Editie schooljaar	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Ingeschreven/deelnemende scholen	55	56	53*	53*	53	53#
Aantal deelnemende opleidingen	556	755	781**	1033**	830	884
Aantal deelnemende kandidaten	>6 k	>10 k	>20 k	>25 k	-	>15k
Aantal soorten wedstrijden	60	65	60	60	54	55
Aantal finales	40	60	56**	53	54	52
Aantal finalisten	410	640	610	424	884	434
Vorbereidingsuren studenten	170.000	>283.000	>350.000	>400.000	-	>600.000

* Aantal finalisten ligt erg hoog doordat iedere deelnemer direct finalist was.

** exclusief afmeldingen

#= vanwege fusies is het feitelijk aantal aangesloten scholen lager

Bron: Jaarverslag WSNL 2021-2022

De resultaten in Tabel 3.4 laten een sterke groei van Skills The Finals in 2022 zien van 12.550 bezoekers in 2020 naar 16.000 bezoekers in 2022. Nadat het evenement in 2021 ook in decentrale vorm niet kon doorgaan, blijkt dat er in 2022 een toegenomen enthousiasme is voor een bezoek aan de finales én de LOB-experience.

Tabel 3.4: Resultaten Skills the Finals

Editie	2020	2021	2022
Evenementoppervlakte	30.000 m2	nvt	36.000 m2
Vmbo finales	10	nvt	11**
Mbo finales	42	nvt	42
Mbo finales extern	12	nvt	10
Juryleden	175	nvt	175
Begeleidende docenten	>500	nvt	>500
(Student)vrijwilligers	>400	nvt	>300
LOB-Experience (doe) activiteiten	70	nvt	72
Bezoekers LOB Experience	8.500	nvt	>10.000
Prijsuitreiking Skills Talents	500	nvt	600
Prijsuitreiking Skills Heroes	2.250	nvt	2800
Totaal aantal bezoeken	12.500	nvt	16.000

* i.v.m. Covid-19 was er geen STF

** een extra gastwedstrijd

Bron: Jaarverslag WSNL 2021-2022

Tabel 3.5 toont de resultaten van het Motivatieprogramma Vakmanschap. Dit programma was niet voorzien in de oorspronkelijke aanvraag. Het aantal gebruikers van de verschillende onderdelen geeft een indruk van het mogelijk bereik van het programma. Als elke gebruiker het onderdeel voor één klas heeft gebruikt, kunnen zo'n 20.000-25.000 vmbo-leerlingen zijn bereikt met de LOB-route, 35.000-40.000 leerlingen/studenten met de challenges en 1500-2000 met de Masterclasses (die specifiek op beroep/opleiding gericht waren)

Tabel 3.5: Resultaten Motivatieprogramma Vakmanschap (september 2021 – maart 2022)

Onderdelen		Resultaten			
LOB route	1 animatievideo, 14 beroepenvideo's en een online toolkit	Skills Academy	LOB route	Challenges	Masterclasses
Challenges	33 klassikale en thuis(praktijk)opdrachten	Pageviews*	4015	9102	942
Masterclasses	14 video's met lesbrieven en docentenhandleidingen	Downloads*	907	1736	77
Communicatie	mailingen, campagne, advertorials	Gebruikers*	759	1349	59

Bron: Jaarverslag WSNL 2021-2022

De beoogde diversiteit in aanbod en deelname wordt op verschillende manieren benaderd. Ten eerste is er het brede aanbod dat een zo breed mogelijk scala van beroeps- of vakgerichte opleidingen bestrijkt. In het vmbo zijn negen van tien profielen vertegenwoordigd in het wedstrijdaanbod. Ontbrekend is het profiel Maritiem en Techniek, met name vanwege het gebrek aan competitie mogelijkheden bij in deze richting. In het mbo zijn inmiddels acht van de negen sectoren vertegenwoordigd. Entree wordt hierbij ook als een van de sectoren aangemerkt. Wedstrijden in deze sector worden sinds 2021-2022 aangeboden (Entree Bouw/Hout, Entree Dienstverlening en Zorg, Entree Horeca). De ontbrekende sector is Specialistisch Vakmanschap. Veelal gaat het hier om unieke opleidingen, zoals bijvoorbeeld uurwerktechniek of collectiebeheer die maar door één instelling worden aangeboden. Het uiteindelijke wedstrijdaanbod wordt jaarlijks bepaald en de breedte daarvan wordt bewaakt door WSNL en de verschillende commissies en werkgroepen met vertegenwoordigers uit onderwijs en bedrijfsleven.

Scholen worden gestimuleerd om te werken met voorrondes, onder meer een online tutorial en in de contacten met scholen, waarmee wordt bijgedragen aan objectieve selectie en de diversiteit van de deelnemers kan worden vergroot. De uiteindelijke keuze (voor rondes of aanwijzen kandidaten) ligt op dit vlak echter bij de vo-scholen en mbo-instellingen. Verder is ook in de communicatie meer oog gekomen voor de diversiteit van de leerling- en studentenpopulatie en wordt deze diversiteit in de beelden beter gerepresenteerd. Ook in het nieuwgevormde promotieteam is rekening gehouden met een diverse samenstelling.

Beoogde effecten

Via het organiseren van vakwedstrijden en het aanhaken van scholen, opleidingen, docenten en deelnemers wordt beoogd om de volgende effecten te realiseren.

- Promotie beroepsonderwijs door stimuleren van skills
 - Voorrondes, kwalificatiewedstrijden en finales fungeren als etalages voor vakmanschap en maken voor zowel deelnemers als toeschouwers goed zichtbaar waar het in de specifieke vakrichtingen om gaat.
 - Deelnemers fungeren als rolmodellen en versterken het imago van vakmanschap en beroepsonderwijs.

- Inspireren jongeren om beroepsonderwijs te gaan volgen
 - Vakwedstrijden door middel van sociale en vakmedia onder de aandacht brengen van een groot publiek, met name jongeren en docenten.
 - Speciale LOB-activiteiten tijdens de finale.
- WSNL voegt zelf innovatie in en door vakwedstrijden als beoogd effect toe.
 - Ontwikkeling wedstrijdopdrachten biedt doorlopend informatie over innovaties en ontwikkelingen in de praktijk, waaruit concrete handvatten voor aanscherping van onderwijsprogramma's zijn te halen.
 - CRS als databank voor docenten in het (v)mbo, met het oog om vakwedstrijden of delen daarvan te gebruiken als onderwijs- en exameninstrument (o.a. beschreven in de publicatie *Aanstekelijk onderwijs*)

Bereikte effecten

De gerealiseerde activiteiten en resultaten van die activiteiten zijn goed meetbaar en aantoonbaar zoals hebben we hiervoor beschreven. In hoeverre deze bijdragen aan de promotie van het beroepsonderwijs en jongeren inspireren om voor het beroepsonderwijs te kiezen is minder goed te meten. Immers, de subsidieregeling vakwedstrijden is slechts een van vele manieren waarmee wordt gewerkt aan verbetering van het imago van het beroepsonderwijs en jongeren worden gestimuleerd om voor het vmbo en mbo te kiezen. De effecten van de vakwedstrijden zijn daarin niet te isoleren. Aanknopingspunten voor uitspraken over de effecten liggen in de behaalde resultaten, de wijze waarop deze worden behaald, de waardering van de vakwedstrijden door betrokkenen en wat het hen naar eigen zeggen oplevert (gepercipieerde effecten).

De resultaten zijn zoals in het voorgaande beschreven zoals beoogd en overtreffen soms de verwachtingen, zoals het bezoekersaantal van Skills the Finals 2022. De resultaten zijn aantoonbaar de uitkomst van een gedegen, gestructureerde en flexibele aanpak waarin onderwijs, bedrijven, branches structureel betrokken zijn. Communicatie is intensief, maakt gebruik van relevante kanalen en benadert relevante doelgroepen. Gesprekken met stakeholders en bezoeken aan kwalificatiewedstrijden Skills Talents en Skills Heroes laten een positief beeld zien. Stakeholders zien de inspanningen die WSNL doet en tonen waardering hiervoor en benadrukken het belang van de vakwedstrijden voor het beroepsonderwijs. Skills The Finals wordt gezien als een mooi en belangrijk evenement. Deelnemers, begeleiders en juryleden van de wedstrijden die zijn bezocht zijn enthousiast over de vakwedstrijden. Docenten geven Skills Talents gemiddeld een 8 en Skills Heroes gemiddeld een 8,5. Leerlingen en studenten beoordelen respectievelijk Skills Talents en Skills Heroes gemiddeld met een 9. Eerder onderzoek uit 2019 onder 172 oud-deelnemers laat verder zien dat deelnemers het leuk vonden om aan de vakwedstrijden mee te doen en trots zijn op hun prestaties. Ook geven bijna zes op de tien deelnemers aan dat ze door de deelname een betere vakman/-vrouw zijn geworden en zijn gegroeid als persoon. (Ruim) de helft zegt verder door de vakwedstrijden meer doorzettingsvermogen en zelfvertrouwen te hebben gekregen en dat de deelname meerwaarde heeft gehad voor hun werk en/of vervolgopleiding.

4 Doelmatigheid van de regeling

De regeling voor de periode 1 april 2020 tot en met 31 maart 2024 bestaat uit jaarlijkse subsidieplafonds van:

- € 680.000 voor het organiseren van jaarlijkse nationale vakwedstrijden voor het vmbo, waaronder de voorrondes en finale, en het stimuleren van deelname daaraan (Skills Talents); N.B. In de Skills vakwedstrijden is sprake van een cyclus met voorrondes per school, regionale kwalificatiewedstrijden en landelijke finales. De voorrondes worden door de scholen zelf georganiseerd, de kwalificatiewedstrijden door scholen en WSNL en de finales door WSNL.
- € 3.600.000 voor het organiseren van jaarlijkse nationale vakwedstrijden voor het mbo, waaronder de voorrondes en finale, en het stimuleren van deelname daaraan (Skills Heroes);
- € 500.000 voor het selecteren en voorbereiden van nationale deelnemers op de internationale vakwedstrijden in het beroepsonderwijs alsmede de deelname van nationale deelnemers aan de internationale vakwedstrijden in het beroepsonderwijs en de kosten die daaruit voortvloeien voor de deelnemers (Euro Skills / World Skills).

Bij het evalueren van de doelmatigheid kan naar verschillende elementen gekeken worden. In de kern wordt naar de besteding van subsidiemiddelen bekeken. De analyse daarvan kan zich richten op de mate waarin de besteding/kosten in verhouding staan tot het bereiken van de doelstellingen, of de mate waarin werkzaamheden efficiënt worden uitgevoerd, of dat werkzaamheden zijn gedaan zoals op voorhand is beloofd. Ook kan naar randvoorwaardelijke elementen gekeken worden, bijvoorbeeld of de verantwoording inzichtelijk maakt welke kosten door wie gemaakt en voor welke deelactiviteiten zijn gemaakt.

Voordat we doelmatigheid vanuit verschillende invalshoeken bekijken, maken we eerst de begroting en besteding op hoofdlijnen inzichtelijk, omdat in zowel boekjaar 2020/21 en 2021/22 sprake is van bijzonderheden als gevolg van de coronamaatregelen. Daardoor zijn zowel de te ondernemen activiteiten als de begroting gewijzigd.

4.1 Begroting en besteding op hoofdlijnen

4.1.1 Boekjaar 2020/21

Als subsidieontvanger is WSNL de verplichting aangegaan om melding te maken van feiten en omstandigheden die van belang kunnen zijn voor de subsidie. Dit is de meldingsplicht. WSNL heeft voldaan aan haar meldingsplicht en heeft voor zowel 2020/21 als 2021/22 melding gedaan van wijzigingen door corona (bijv. niet door kunnen gaan van Skills the Finals). Naast het wegvallen van werkzaamheden heeft WSNL ook een alternatief programma (herstelprogramma of motivatieprogramma genoemd) voorgesteld. Daartoe is de begroting aangepast en zijn wijzigingen van de originele beschikking van de subsidieaanvraag door OCW bekrachtigd. Het gevolg voor de begroting 2020/21 is in onderstaande tabel vermeld. Tien procent van de originele begroting voor 2020/21 is gereserveerd voor besteding in latere jaren, een vergelijkbaar deel is gereserveerd voor uitvoering van het motivatieprogramma in boekjaar 2021/22 en iets minder dan tien procent zal na afloop van de subsidieperiode in 2024 door OCW worden teruggevorderd.

Dat betekent dat boekjaar 2020/21 is uitgevoerd met circa zeventig procent van de reguliere begroting.

Wijzigingen in beschikking 2020/21	VMBO	MBO	Internationaal	Totaal
Reguliere subsidie	€ 680.000	€ 3.150.000*	€ 500.000	€ 4.330.000
- Naar egaliseringsreserve	- € 68.000	- € 315.000	- € 50.000	- € 433.000
- Naar motivatieprogramma 2021/22	- € 64.900	- € 383.600	- € 0	- € 448.500
- Terug te vorderen in 2024	- € 49.975	- € 251.637	- € 83.165	- € 384.777**
Beschikbare subsidie voor 2020/21	€ 497.125	€ 2.199.763	€ 366.835	€ 3.063.723

* op 24 juni 2020 is het subsidiebedrag op verzoek van WSNL verlaagd van € 3.600.000 naar € 3.150.000.

** o.b.v. de wijzigingsbeschikkingen maken we op dat een bedrag van € 833.277 in 2024 wordt teruggevorderd, waarvan € 114.875 vmbo, € 635.237 mbo en € 83.165 Internationaal. WSNL laat echter weten dat hier sprake is van een misverstand en dat is afgesproken met OCW dat van de € 833.277 in totaal € 448.500 aan het motivatieprogramma besteed mag worden, waardoor het totaal terug te vorderen bedrag € 384.777 vanuit boekjaar 2020/21 bedraagt.

*** Bron: Financieel jaarverslag WSNL 2021/22.

In de totale baten voor boekjaar 2020/21 is het terug te vorderen bedrag van de subsidies afgetrokken (want kan niet worden besteed), de beide gereserveerde bedragen zijn wel opgenomen (want kunnen wel worden besteed, zij het niet in 2020/21). Daarnaast is sprake van cofinanciering in de vorm van branche- en sponsorbijdragen. De cofinanciering is bij de subsidieaanvraag door WSNL begroot op 381.656 euro in totaal (66.125 euro voor Skills Talents en 315.531 euro voor Skills Heroes), maar dit is niet gehaald. Tijdens de pandemie hebben bestaande partners hun samenwerkingsovereenkomsten 'on hold' gezet.

Baten 2020/21	VMBO	MBO	Internationaal	Totaal
Subsidie vakwedstrijden (excl. terug te vorderen bedrag in 2024)	€ 630.025	€ 2.898.363	€ 416.835	€ 3.945.223
Branchebijdragen				€ 2.750
Totaal				€ 3.947.973

* Bron: Financieel jaarverslag WSNL 2021/22 (totale baten is excl. 15.700 euro subsidiebatte van Erasmus+ voor X factor).

Lasten 2020/21	VMBO	MBO	Internationaal	Totaal
Directe projectkosten (3 reguliere activiteiten)	€ 72.584	€ 544.929	€ 173.781	€ 791.293
Overhead kosten (salariskosten en bedrijfskosten)	€ 424.541	€ 1.657.584	€ 193.055	€ 2.275.180
Totaal				€ 3.066.473

* Bron: door WSNL aangeleverde cijfers (de bedragen verschillen van die uit het Financieel jaarverslag WSNL 2021/22 en van die op de [website](#))

Het overzicht met baten en lasten maakt duidelijk dat er een positief resultaat in boekjaar 2020/21 is van 881.500 euro (3.947.973 – 3.066.473 euro). Dit resultaat bestaat uit exact de twee gereserveerde bedragen: egaliseringsreserve van 433.000 euro en reservering voor motivatieprogramma van 448.500 euro. Exclusief deze reserves bedraagt het bedrijfsresultaat 0 euro.

4.1.2 Boekjaar 2021/22

Ook in 2021/22 vormden de coronamaatregelen een hinder voor de uitvoering van de reguliere activiteiten. Voor de activiteit Internationaal is een bestemmingswijziging voor de subsidiegelden

ingediend, dat heeft geleid tot een apart pre-oriëntatieprogramma voor deelnemers aan internationale wedstrijden. Daarnaast is ook in 2021/22 sprake van een bedrag dat teruggevorderd zal worden na afloop van de subsidieperiode in 2024 (€ 376.838). Dit heeft volgens WNSL vooral te maken met enkele financiële 'meevallers', veroorzaakt onder andere door een aantal vacatures dat niet gelukt is te vervullen, door het verzetten van events (kwalificatie in 2 maanden in plaats van 5 maanden) is er minder extern personeel ingezet, niet voorhanden personeel is noodgedwongen opgevangen door eigen staf, en daarnaast is een lager dan vooraf begroot bedrag voor accommodatie benut tijdens de Finals (door de centrale ligging van de Finals in Utrecht is minder vaak dan normaal gebruik gemaakt van de mogelijkheid voor externen om te blijven overnachten). En uiteindelijk heeft onderhandelen op de eindafrekeningen geresulteerd in een minder hoog bedrag aan elektra en catering aan de Jaarbeurs locatie (was wel begroot obv offertes). Echter werd deze meevaller pas gepresenteerd na het event.

Bij de baten is het gereserveerde bedrag voor het motivatieprogramma opgenomen. Met 111.173 euro in boekjaar 2021/22 is meer cofinanciering gerealiseerd dan in 2020/21. Begin 2022 zijn hernieuwde overeenkomsten met een aantal bedrijven aangegaan voor participatie op Skills The Finals (daarnaast is ook sprake van een onbekend bedrag van bedrijven dat qua materialen in natura wordt besteed aan de Finals). Desondanks ligt de gerealiseerde cofinanciering ver onder de omvang zoals vooraf begroot door WSNL (begroot op 381.656 euro in totaal).

Baten 2021/22	VMBO	MBO	Internationaal	Totaal
Subsidie vakwedstrijden	€ 680.000	€ 3.600.000	€ 500.000	€ 4.780.000
Motivatieprogramma	€ 64.900	€ 383.600	€ 0	€ 448.500
Terug te vorderen subsidie in 2024				- € 376.838
Cofinanciering (branche- en sponsorbijdragen)				€ 111.173
Totaal				€ 4.962.835

* Bron: Financieel jaarverslag WSNL 2021/22

Lasten 2021/22	VMBO	MBO	Internationaal	Totaal
Directe projectkosten (3 reguliere activiteiten)	€ 253.145	€ 1.983.603	€ 145.846	€ 2.382.594
Directe projectkosten Motivatieprogramma	-	-	-	€ 393.012
Salariskosten incl. sociale lasten en pensioenlasten	-	-	-	€ 1.427.271
Afschrijvingen op materiële vaste activa	-	-	-	€ 10.807
Bedrijfskosten	-	-	-	€ 683.088
Totaal				€ 4.896.772

* Bron: Financieel jaarverslag WSNL 2021/22

De totale baten voor 2021/22 inclusief cofinanciering zijn 4.962.835 euro, de totale lasten bedragen 4.896.772 euro. Er is een positief resultaat geboekt van 66.063 euro.

4.2 Doelmatigheid

Doelmatigheid kan – zoals eerder gezegd – op verschillende manieren geanalyseerd en beoordeeld worden. We noemen hier vijf manieren (volgens onderstaand vereenvoudigd analyse-schema) en geven gelijk onze bevindingen daarbij. Kern van de conclusie uit die bevindingen

noemen we op voorhand: de regeling biedt onvoldoende houvast om doelmatigheid op een goede wijze in zicht te brengen.

1. *Vergelijking tussen gemaakte kosten en de begroting: is gedaan wat is beloofd, verschilt de verantwoording van de begroting?*

Is gedaan wat is beloofd?: Met inachtneming van de gevolgen van de coronamaatregelen en de daardoor gewijzigde uitvoeringsplannen en begroting kan worden gesteld dat WSNL heeft gedaan wat is beloofd. WSNL organiseert de Skills vakwedstrijden al twintig jaar en heeft mede door deze ervaring snel geschakeld. Hoewel de Finals niet door hebben kunnen gaan in 2021, heeft WSNL wel de regionale vakwedstrijden ondersteund. In het vorige hoofdstuk is getoond dat WSNL in staat is gebleken om alternatieven tot stand te brengen – te midden van lockdowns – zoals het ontwikkelen van een keuzedeel, van online tools, een motivatieprogramma en een online show voor Team NL.

Begroting: De regeling heeft een duur van vier jaar. Bij de initiële aanvraag is een meerjarenbegroting ingediend. Daarnaast moet ieder jaar opnieuw een subsidieaanvraag worden ingediend, vergezeld van een activiteitenplan en begroting. De begrotingen zijn gedetailleerd en ingedeeld volgens format van OCW/DUS-i en bevatten de thema's Ontwikkelactiviteiten (A), Wedstrijdorganisatie & Selectie (B), PR & Communicatie (C), Nationale finale (D) en Borging (E).

Verantwoording: De verantwoording over de besteding van de subsidie dient overeenkomstig artikel 7.8 van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS te bestaan uit een activiteitenverslag en een financieel verslag (zie art. 10 van de regeling). Deze dienen uiterlijk 1 september 2024 te worden ingediend. Tussentijds is WSNL verplicht om jaarlijks vóór 1 oktober een voortgangsrapportage in te dienen met daarin de stand van zaken voor elk van de drie activiteiten (art. 9 van de regeling). Hoewel de regeling geen melding maakt van een financiële verantwoording, bevatten de voortgangsrapportages ook een financiële paragraaf met daarin de voortgang van de subsidiebesteding.

Begroting versus verantwoording: Het gekozen peilmoment van oplevering van het voortgangsrapport (vóór 1 oktober) is niet ideaal, omdat WSNL halverwege het boekjaar zit en daardoor geen overzicht wordt verkregen van een geheel boekjaar. In de verantwoording een jaar later wordt nog wel teruggeblikt op het gehele voorgaande boekjaar, maar dat is minder gedetailleerd.

En dat herhaalt zich ieder boekjaar, waarbij dus telkens geen gedetailleerde verantwoording zichtbaar is op de tweede helft van een boekjaar (nota bene het deel waarin het gros van de werkzaamheden wordt uitgevoerd). De toelichting op de regeling maakt ook niet duidelijk waarom voor het moment van 1 oktober is gekozen. De meerwaarde lijkt gering, zowel voor onderzoekers als voor OCW, terwijl het wel extra administratieve lasten voor de subsidieontvanger oplevert. Het ligt voor de hand voor een voortgangsrapportage in een vierjarige regeling om terug te kijken op een geheel boekjaar.

Jaarlijks stelt WSNL een financieel verslag met daarin een jaarverslag en jaarrekening op, die bij de Kamer van Koophandel wordt ingediend. Het financieel verslag betreft een boekjaar van 1 april tot 31 maart conform het ritme van de regeling. In de toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten uit de jaarrekening is een vergelijk tussen begroting en exploitatie (besteding) gemaakt. Deze uiteenzetting is op hoofdlijnen en conform een indeling passend bij een jaarrekening, en geeft beperkt inzicht in discrepanties tussen begroting en besteding en in de posten waaraan subsidie wordt besteed. De indeling is wezenlijk anders dan de begroting bij de subsidieaanvraag, waardoor het ook op die wijze lastig is om een vergelijking tussen begroting en realisatie te maken.

2. Vergelijking tussen de gemaakte kosten en bereikte resultaten en effecten: staan de kosten in verhouding tot het bereiken van de doelstellingen?

Ten behoeve van deze analyse is een lijst opgesteld met daarin de beoogde resultaten en effecten en de wijze waarop deze beoogd zijn te behalen (is verwerkt in par. 3.3). De beoogde resultaten zijn voornamelijk het organiseren van vakwedstrijden en het realiseren van deelname daaraan door vmbo- en mbo-scholen en hun leerlingen en studenten. Er zijn geen prestatie-indicatoren opgelegd voor het aantal deelnemers en het aantal finalewedstrijden. De beoogde effecten zijn vooral de promotie van het beroepsonderwijs en het stimuleren van jongeren om beroepsonderwijs te volgen. Ook hiervoor zijn geen cijfermatige doelstellingen benoemd. De regeling heeft een resultaatverplichting in zich en geen inspanningsverplichting. Het is vooral belangrijk dat aangetoond wordt wat de subsidieontvanger heeft gedaan met de subsidie. In het vorige hoofdstuk is dat weergegeven.

In het kader van doelmatigheid is van belang na te gaan of de bereikte resultaten en effecten in verhouding staan tot de kosten. Qua resultaten zouden we daarvoor in moeten gaan op de vraag: wat moet een wedstrijd of deelname van een leerling/student kosten? Een lastige opgave, er is immers weinig tot geen vergelijkingsmateriaal. Qua effecten gaat het om de vraag: Wat is promotie van beroepsonderwijs waard? Een subjectieve vraagstelling. Vanwege de complexiteit en de onmogelijkheid om deze vragen objectief te beantwoorden, beperken we ons tot de ontwikkeling van de resultaten en effecten in relatie tot de kosten. Boekjaar 2020/21 laten we vanwege de bijzondere omstandigheden achterwege in de analyse. Voor boekjaar 2021/22 is in het vorige hoofdstuk aangetoond dat met dezelfde subsidie als normaal voor de drie activiteiten, een lager aantal leerlingen en studenten aan vakwedstrijden heeft deelgenomen. Daar zijn verklaringen voor gegeven (teams van twee i.p.v. drie en minder regio's voor de kwalificatiewedstrijden). Ook heeft corona in dit boekjaar nog parten gespeeld. Het aantal deelnemende scholen en het aantal finales en wedstrijden ligt daarentegen wel op of bijna op het oude niveau. We trekken daaruit de conclusie dat WSNL niet ondoelmatiger dan voor de regeling is gaan werken, gegeven de uitdagingen waarmee zij heeft moeten omgaan (corona en vervolgens inflatie). Aanvullend op de

reguliere activiteiten is in 2021/22 het motivatieprogramma uitgerold. Ondanks de verminderde deelname aan vakwedstrijden in dit jaar, hebben duizenden leerlingen en studenten kennisgemaakt met de onderdelen van het motivatieprogramma (LOB-routes, challenges en Masterclasses). Scholen hebben tutorials van WSNL gekregen over hoe zij zelf vakwedstrijden in de eigen voorrondes kunnen organiseren. Het motivatieprogramma kan dus gezien worden als investering in de toekomst en verwacht mag worden dat de deelname aan vakwedstrijden in de toekomst zal toenemen. Dat lijkt niet alleen een doeltreffende/effectieve investering (de eerste signalen voor het lopende boekjaar zijn qua deelname positief), maar ook een doelmatige investering te zijn. In termen van promotie van het beroepsonderwijs zijn de Finals van cruciaal belang. Met dezelfde investering als in eerdere jaren is een groter bezoekersaantal gerealiseerd (16.000 in 2022 vs. 12.550 in 2020). In deze maatstaf is sprake van een grotere doelmatigheid in vergelijking tot de periode voor de regeling.

3. Vergelijking tussen de gemaakte kosten en gevoerde organisatie: maakt de verantwoording inzichtelijk welke kosten door welke organisatieonderdelen en door wie gemaakt zijn?

De werkzaamheden voor het organiseren van vakwedstrijden zijn talrijk, zoals het vorige hoofdstuk heeft getoond. Dat vergt dus ook een omvangrijke organisatie. Vanuit de initiële subsidieaanvraag is een samenvatting gemaakt van de door WSNL geplande organisatie (verwerkt in par. 3.2.2). WSNL werkt met vier projectteams: Skills Talents, Skills Heroes, Skills the Finals en Team Nederland. Elk projectteam bestaat uit een vaste projectleider met teamleden. Op project overstijgend niveau is een bestuur, algemeen directeur, operationeel manager en klein secretariaat/back office actief. Daarnaast is ook sprake van een team financiële zaken, een team strategie en beleid, een team accountmanagement (dat contact initieert en onderhoudt met bedrijven en scholen), een team communicatie en een team wedstrijdopdrachtontwikkeling (dat het proces van de opdrachtontwikkeling aanstuurt en begeleidt, en dat prestatie-indicatoren beheert en ontwikkelt, alsmede beoordelingscriteria voor wedstrijden in het CRS-systeem). Hiermee is de structuur van de organisatie duidelijk. De omvang van de organisatie kan echter niet uit de plannen worden afgeleid. En ook niet uit de jaarrekening, omdat daar alleen een post Salaris is opgenomen zonder detaillering naar functies/teams. Voor de duidelijkheid merken we op dat WSNL geen enkele verplichting heeft om dit nog meer te detailleren. Voor deze evaluatie betekent het evenwel dat de vraag 3 door het onderzoeksteam niet kan worden beantwoord (WSNL laat weten dat ze afgelopen jaar vier onvervulde vacatures hebben en dat de directie is teruggebracht van 2 naar 1 fte; de formatie is smal en kwetsbaar gebleken, maar naar eigen zeggen ook lean en efficiënt. In 2021/22 is het niet kunnen vervullen van vacatures reden dat de subsidie niet volledig is besteed).

Wat uit de jaarrekening kan worden opgemaakt is dat de lasten grofweg uit drie posten bestaan, zoals in paragraaf 4.1 getoond. De directe projectkosten maken een kleine zestig procent van de exploitatie uit, de salariskosten een kleine dertig procent en de bedrijfsvoering ongeveer vijftien procent (gebaseerd op het 'meest reguliere' boekjaar 2021/22). Onder bedrijfsvoering valt ook de inhuur van externe expertise. Een vergelijking van de lastenverdeling naar deze drie posten met de verdeling in de begroting bij de aanvraag is door de verschillend gehanteerde indelingen niet goed te maken.

4. Vergelijking tussen de gemaakte kosten en uitgevoerde werkzaamheden: maakt de verantwoording inzichtelijk welke kosten voor welke deelactiviteiten zijn gemaakt en is er een duidelijk verband tussen kosten en activiteiten?

Vanuit de initiële subsidieaanvraag zijn de bij aanvang geplande werkzaamheden samengevat (verwerkt in par. 3.2.3). Het idee was om de begroting en de exploitatie/besteding (uit de jaarrekening) te koppelen aan deze werkzaamheden, zodat een vergelijking kan worden gemaakt. Door de verschillende indelingen van begroting en jaarrekening is het vergelijken niet mogelijk. Daar is eerder al het een ander over gezegd. Aanvullend daarop zien we dat de jaarrekening – overigens geheel logisch – voor de salariskosten en bedrijfskosten geen onderscheid maakt in de drie activiteiten van de regeling (Talents, Heroes, Internationaal). Behalve de projectteams staat de rest van het personeel van WSNL ten dienste voor alle drie activiteiten. En hoewel de directe projectkosten wel zijn onderverdeeld naar de drie activiteiten en het motivatieprogramma, is geen nadere detaillering in de jaarrekening beschikbaar.

Een alternatieve analysewijze is om financiële verantwoording in de voortgangsrapportage te vergelijken met de begroting, aangezien daar dezelfde posten worden benut. Bovendien wordt de voortgangsrapportage per activiteit opgeleverd. Echter, zoals eerder gezegd, wordt door het gekozen verantwoordingsmoment alleen het eerste half jaar van een boekjaar verantwoord. Net als de jaarrekening zijn ook de voortgangsrapportages niet geschikt voor evaluatiedoeleinde.

5. Kostenefficiëntie: zijn de (deel)activiteiten kostenefficiënt uitgevoerd? Zijn de gemaakte kosten in een redelijke verhouding tot de beoogde activiteiten qua inzet uren, gehanteerd uurtarief, vergoeding voor geleverde goederen/diensten?

Het is niet eenvoudig om te bepalen of sprake is van een kostenefficiënte organisatie. We nemen waar dat WSNL planmatig werkt, met een jaarplanning die tevens als kwaliteitscyclus dient. We zien tevens dat WSNL werkt aan het kostenefficiënter organiseren van haar werkzaamheden, vooral door de ontwikkeling en verbetering van toolkits, instructies, tutorials en protocollen die scholen benutten. Ook wordt het CRS continue doorontwikkeld. Het CRS-systeem en de toolkits et cetera zorgen voor standaardisering van werkzaamheden en ook kunnen scholen met minder begeleiding vanuit WSNL de vakwedstrijden voorbereiden, uitvoeren en beoordelen. Zodoende worden de uren van WSNL's personeel efficiënter ingezet. Verder geeft WSNL aan beleid te hebben dat bij inkoop van materialen en diensten van enige omvang standaard meerdere offertes op worden gevraagd om zo doelmatig te opereren. Vanuit bovenstaande argumenten leiden we voorzichtig af dat WSNL kostenefficiënt opereert. Het ligt voor de hand dat WSNL door twintig jaar ervaring met het organiseren van vakwedstrijden inderdieneffecten en efficiencyvoordelen heeft behaald. Harde uitspraken kunnen we hierover echter niet geven, mede omdat gedetailleerde financiële informatie ontbreekt.

Zelfs als gedetailleerde financiële informatie uitgesplitst naar afdelingen van de organisatie of naar type werkzaamheden voorhanden is, blijft kostenefficiëntie lastig om te bepalen. Een reden is dat referenties ontbreken. Het organiseren van vakwedstrijden is geen veelvoorkomende dienst. De Skills-wedstrijden worden ook in andere landen zoals Duitsland en Denemarken georganiseerd, en vergelijkbare wedstrijden bestaan in Nederland onder de naam Vakkanjers. Het is echter niet in de tijdsspanne van deze evaluatie gelukt om financiële cijfers van Skills Germany en van Vakkanjers te bemachtigen en te onderzoeken, en dus is momenteel geen referentie aanwezig wat de kosten van vakwedstrijden elders zijn.

Hoewel we geen uitspraak kunnen doen over of de activiteiten kostenefficiënt worden uitgevoerd, is wel duidelijk dat de efficiëntie toeneemt als (bijna) gelijke resultaten en effecten worden geboekt bij gelijkblijvende subsidie en toenemende kosten. WSNL geeft aan momenteel tien tot vijftien procent meer aanvragen van scholen voor deelname aan wedstrijden te krijgen dan ze kunnen organiseren. In het activiteitenplan 2020-2024 dat is ingediend bij de subsidieaanvraag is bij risicobeheersing benoemd dat bij een te sterke groei van vakwedstrijden in het mbo keuzes gemaakt moeten worden in de wedstrijden die georganiseerd kunnen worden. De subsidie is immers gelijkblijvend. Tegelijk noemt WSNL dat aanvullende financiële bijdragen (cofinanciering) van en samenwerking met het bedrijfsleven deze risico's deels kunnen ondervangen. Cofinanciering is een aandachtspunt, zoals uit de financiële gegevens blijkt (zie vorige paragraaf). In 2020/21 zijn veel samenwerkingsovereenkomsten on hold gezet vanwege de coronacrisis, in 2021/22 is sprake van meer cofinanciering. Maar nog altijd ver onder het beoogde streefcijfer. Wel is het zo dat branches en bedrijven naast financiële bijdragen 'in kind' (in natura) bijspringen, maar het is onbekend om welke omvang dat gaat. Daarnaast is er de mogelijkheid voor scholen om vakwedstrijden als het ware te adopteren en ze in eigen beheer te organiseren. Daarvoor heeft WSNL tutorials gemaakt, zijn er diverse toolkits en instructies beschikbaar en heeft WSNL kwaliteitscontroles (onderwijskundigen lezen de opdrachten na). Onder meer ROC van Twente maakt naar eigen zeggen gebruik van deze methodiek onder de naam 'Powered by Skills'. Voor WSNL betekent het een efficiënte inzet van hun middelen in relatie tot de te bereiken resultaten en effecten en zo krijgen toch meer leerlingen en studenten de kans om kennis laten maken met vakwedstrijden. Het is echter niet ideaal voor de scholen zelf, zij moeten immers meer zelf doen.

5 Conclusies en aanbevelingen voor een vervolgregeling

In dit hoofdstuk formuleren we de conclusies en aanbevelingen van de evaluatie van de subsidieregeling aan de hand van de drie hoofdaspecten van de evaluatie: doeltreffendheid, doelmatigheid en de processen rondom de totstandkoming en uitvoering van de regeling.

5.1 Doeltreffendheid

Conclusies

In hoofdstuk 3 is geanalyseerd in hoeverre de doelstellingen dankzij de (vormgeving van de) regeling worden gerealiseerd. De eerste doelstelling van de subsidieregeling betreft de voorbereiding op en organisatie van de voorrondes en finales voor de vmbo en mbo vakwedstrijden, het stimuleren van de deelname daaraan en het voorbereiden van deelnemers aan de internationale vakwedstrijden en deelname daaraan.

WSNL is een ervaren partij die voor de uitvoering van de vakwedstrijden binnen deze regeling heeft kunnen voortbouwen op de expertise die zij de jaren ervoor hebben opgedaan. Ondanks de coronapandemie waardoor de wedstrijden niet gehouden konden worden zoals beoogd en er veel beslag werd gelegd op de organisatie, hebben zij de eerste twee uitvoeringsjaren van de regeling kans gezien om de organisatie efficiënter in te richten en de wedstrijdontwikkeling, -voorbereiding en -uitvoering door te ontwikkelen. WSNL is daarnaast in staat gebleken om, gedwongen door de pandemie, alternatieven tot stand te brengen (Motivatieprogramma) en het onderwijs betrokken te houden bij de vakwedstrijden.

De wedstrijdontwikkeling en -voorbereiding staat stevig en wordt ondersteund door het competitieregistratiesysteem (CRS). Betrokkenen zijn positief over het werken met dit systeem. Bovendien geeft het transparantie over kwaliteitsbewaking en verbetering van wedstrijden en beoordeling. Enquêtes onder deelnemers en begeleidende docenten zijn onderdeel van de kwaliteitscyclus buiten de wedstrijdontwikkeling. Toen de wedstrijdcyclus in 2021-2022 weer werd hervat zijn ook deze weer opgepakt.

De communicatiestrategieën om de vakwedstrijden onder de aandacht te brengen en de verschillende doelgroepen die worden aangesproken zijn divers en inzichtelijk. In de afgelopen twee uitvoeringsjaren wordt het onderwijs meer betrokken en begeleid om zelf ook te communiceren over Skills. Ook is er in de communicatiestrategie meer aandacht gekomen voor de beoogde diversiteit van de deelnemers en worden scholen gestimuleerd om voorrondes te houden om zo een diverse groep deelnemers aan te trekken. Er wordt op verschillende niveaus van de schoolorganisaties gecommuniceerd en afgestemd: bestuurlijk, Skills-coördinatoren, docenten en communicatie-afdelingen. Afstemming op bestuurlijk of directieniveau is belangrijk voor de continuïteit omdat docenten en Skills-coördinatoren komen en gaan.

Bedrijven en branches worden betrokken in de wedstrijdkeuze en wedstrijdontwikkeling. Er is wat minder zicht op de aanpak en resultaten van de samenwerking met bedrijven en branches met het oog op cofinanciering. Cofinanciering is in de eerste twee uitvoeringsjaren lager geweest dan beoogd, maar toereikend voor de uitvoering van het beoogde aantal wedstrijden.

De beoogde resultaten worden behaald. De regionale kwalificatiewedstrijden worden georganiseerd en de landelijke finales zijn een groots evenement. Het aantal deelnemende scholen, mbo-instellingen en mbo-opleidingen is op pre-corona niveau. Het aantal deelnemende leerlingen en studenten is tijdens en vanwege de coronapandemie wat teruggelopen. Mogelijk heeft het meer tijd nodig om weer op het oude deelnameniveau terug te komen. Er is daarnaast goed gebruik gemaakt van het online Motivatieprogramma Vakmanschap.

De subsidieregeling vakwedstrijden is een van vele manieren waarmee het beroepsonderwijs wordt gepromoot. De tweede doelstelling van de regeling, namelijk een positief effect van de vakwedstrijden op het imago van en deelname aan het beroepsonderwijs is dan ook niet te isoleren. We kunnen het behalen van deze doelstelling alleen op indirecte wijze vaststellen. Aanknopingspunten voor uitspraken over de effecten liggen in de behaalde resultaten, de wijze waarop deze worden behaald, de waardering van de vakwedstrijden door betrokkenen en wat het hen naar eigen zeggen oplevert (gepercipieerde effecten).

De indruk van stakeholders en betrokkenen is dat er veel inspanning wordt geleverd voor het budget en dat de vakwedstrijden een goede bijdrage leveren aan een positieve beeldvorming van het beroepsonderwijs en beroepstrots van vmbo'ers en mbo'ers. De vakwedstrijden en de organisatie worden positief gewaardeerd door deelnemers (leerlingen studenten en begeleidende docenten) en stakeholders. Deelnemers zijn trots op hun deelname en het draagt bij aan hun doorzettingsvermogen en zelfvertrouwen.

Aanbevelingen voor vervolgregeling in relatie tot doelbereik

Beoordelingscriteria

Voor de beoordeling van de voorstellen die voor de huidige regeling waren ingediend is gebruik gemaakt van een set beoordelingscriteria aan de hand waarvan een raadpleegcommissie de voorstellen heeft beoordeeld. Diversiteit was een van de beoordelingscriteria en een element uit de doelstellingen van de regeling. Echter, diversiteit is slechts ten dele ten dele te sturen door de uitvoerder van de regeling. WSNL stimuleert diversiteit in het wedstrijdaanbod en diversiteit van deelnemers. De selectie van de deelnemers ligt uiteindelijk bij het onderwijs, niet bij WSNL. In de beoordelingscriteria kan daarom beter gesproken worden over het stimuleren van diversiteit.

Beoordeling en monitoring

De raadpleegcommissie is alleen ingezet voor het beoordelen van de voorstellen. Zij zijn niet betrokken geweest bij de jaarlijks ingediende activiteitenplannen en voortgangsrapportage. Mogelijk zou een langduriger betrokkenheid van een raadpleeg- of beoordelingscommissie wel een betere inhoudelijke monitoring bieden, bijvoorbeeld door het geven van een terugkoppeling op de voortgangsrapportages.

In de huidige regeling worden jaarlijks opnieuw activiteitenplannen ingediend. Het is een flinke administratieve belasting voor de uitvoerende organisatie en het is de vraag wat het toevoegt aan de monitoring van de uitvoering van de regeling. Er zou – naast een activiteitenplan voor de volledige looptijd – jaarlijks volstaan kunnen worden met het doorgeven van veranderingen ten opzichte van het oorspronkelijke plan.

De huidige verantwoordingscyclus zoals door OCW vastgesteld loopt bovendien niet in de pas met de uitvoering. Hierdoor wordt steeds maar een half uitvoeringsjaar verantwoord waardoor er onvoldoende zicht is op de realisatie. Een verantwoordingscyclus die aansluit op de

uitvoeringscyclus en formats die dit ondersteunen draagt eveneens bij aan een betere monitoring van het doelbereik van de regeling.

Subsidie

Een aantal aspecten van de (hoogte van) de subsidie hangen samen met het doelbereik.

Binnen de huidige regeling met een gelijkblijvende begroting en toenemende kosten vanwege inflatie kan het aantal wedstrijden niet verder groeien. Groei is in de huidige regeling ook geen expliciete doelstelling. Voor het vervolg van de regeling is het belangrijk om stil te staan bij de vraag in hoeverre verdere groei gewenst is in relatie tot de doelstellingen van de vakwedstrijden. Als groei gewenst is, dan moet de financiering dit ook mogelijk maken.

Daarnaast kan nagedacht worden over de invulling van het wedstrijdaanbod en de kosten die daaraan verbonden zijn. Wedstrijden voor entree en niveau 2 opleidingen zijn kostbaarder omdat deze studenten meer begeleiding vragen. Deze zijn nu beperkt opgenomen in het wedstrijdaanbod (als powered by wedstrijden, geadopteerd door een mbo-instelling). Meer wedstrijden voor entree en niveau 2 opleidingen vergroten het bereik van de vakwedstrijden en zal bijdragen aan grotere diversiteit in de deelname.

LOB

Verdere integratie en borging van de vakwedstrijden in het onderwijsprogramma wordt door stakeholders als een positieve ontwikkeling gezien en kan bijdragen aan de promotie van het beroepsonderwijs en het vergroten van de instroom. Aansluiten op het LOB-programma biedt hier ook kansen. LOB-activiteiten zijn nu geen onderdeel van de subsidieregeling, maar wanneer verdere integratie gewenst is, kan dit worden overwogen.

Vo

Deelname van vo-scholen aan de vakwedstrijden lijkt nu veel af te hangen van individuele scholen of docenten en dat maakt deelname wat kwetsbaar. Omdat vo-scholen kleinere onderwijsinstellingen zijn dan mbo-instellingen is een opzet met Skills-coördinatoren zoals in het mbo niet zomaar te kopiëren naar het vo. Om de continuïteit van de deelname van vo-scholen te borgen en indien gewenst te intensiveren is het goed om na te denken welke mogelijkheden hiervoor zijn. Mogelijk kan er meer op schooloverstijgend niveau worden afgesproken, bijvoorbeeld via de platforms vmbo of op bestuurlijk niveau.

Reflectie

- Meer continuïteit in de financiering van de vakwedstrijden, in plaats van een tijdelijke subsidieregeling, geeft vo-scholen en mbo-instellingen meer duidelijkheid over de toekomst van de vakwedstrijden en maakt het ook mogelijk om meer continuïteit in de organisatie te bieden (denk aan het behouden van Skills-coördinatoren).
- Cofinanciering: Dit is een beleidsmatige overweging. Cofinanciering blijft een risico als het economisch minder voor de wind gaat en bedrijven minder geld te besteden hebben en de urgentie vanuit de arbeidsmarktkrapte afneemt.

5.2 Doelmatigheid

Conclusies

Mogelijkheden om te controleren op efficiënte inzet van de subsidie en voortgangsrapportages. Kern van het probleem is dat het voortgangsrapport voor 1 oktober ingeleverd moet worden en daarmee alleen betrekking heeft op de eerste helft van ieder boekjaar. Dat geeft geen goed zicht op de voortgang en besteding van middelen per boekjaar, zoals dat in de begroting is opgenomen. Daar kan dus ook niet op gestuurd worden.

Omvang van de subsidie in verhouding tot de beoogde activiteiten en doelstellingen

De subsidiemiddelen zijn in omvang gelijk gebleven ten opzichte van de jaren waarin vakwedstrijden door WSNL werden uitgevoerd voordat de regeling bestond. Er zijn echter geen onderzoeken of de subsidiemiddelen destijds in verhouding staan tot het doelbereik van de regeling. Het is vanuit die invalshoek niet te zeggen of sprake is van een goede of slechte verhouding tussen kosten en opbrengsten. De impact van coronamaatregelen op het kunnen organiseren van vakwedstrijden was dermate groot dat geen sprake was van reguliere uitvoeringsjaren, wat een eventuele vergelijking met eerdere jaren mankeert. Daarbij is er nauwelijks vergelijkingsmateriaal; het organiseren van vakwedstrijden is geen veelvoorkomende dienst. Financiële cijfers van andere aanbieders van soortgelijke wedstrijden in Nederland of buitenland waren ten tijde van deze evaluatie niet voorhanden.

Zoals eerder geconcludeerd is het moeilijk om harde uitspraken over de kostenefficiëntie van WSNL's werkzaamheden te doen. Er is geen goed vergelijkingsmateriaal en geen gedetailleerde informatie over kosten, wat de regeling ook niet vereist. De informatie die wel beschikbaar is, duidt voorzichtig op een kostenefficiënte uitvoering van activiteiten. Er zijn stappen gemaakt om de structuur te verbeteren, zowel met het CRS systeem als met het ontwikkelen en verbeteren van instructies, tutorials en toolkits. Daarmee wordt de organisatie efficiënter en is minder begeleiding vanuit WSNL nodig om de scholen te ondersteunen. Daarbij is zichtbaar dat het subsidiebedrag van de regeling voor elk van de vier jaren in de regeling gelijk is gebleven, en bovendien gelijk aan de jaren voor 2020. Er is geen sprake van loon- en prijsindexering. De baten stijgen dus niet mee met inflatie. Vooral in de laatste twee jaren met zeer hoge inflatie heeft WSNL te maken met extra hoge lasten. Zowel de eigen lonen, ingehuurde expertise als wedstrijdmaterialen worden steeds duurder. En ook voor de scholen wordt het door de duurdere wedstrijdmaterialen steeds duurder om voorrondes en regionale kwalificatiewedstrijden te organiseren. De huidige subsidie lijkt niet langer meer in verhouding tot de beoogde activiteiten en doelstellingen.

Aanbevelingen voor vervolgregeling in relatie tot doelmatigheid

Financiële monitoring

Structureel kan financiële monitoring in de regeling worden verbeterd door 1) voortgang per geheel boekjaar te vragen, 2) daarbij ook een financiële voortgang/verantwoording per geheel boekjaar te vragen, 3) een financiële voortgang te vragen die qua kostenposten aansluit bij de posten van de begroting. Wat het derde punt betreft zou bekeken moeten worden wat voor subsidiegever en -ontvanger passende posten zijn die zowel administratief licht als inhoudelijk informatief zijn. Wellicht zou bij de indeling van een jaarrekening kunnen worden aangesloten, met daarin een verdeling naar projectkosten, salariskosten en bedrijfskosten, maar dan een gedetailleerdere versie. Een lichte vorm van financiële verantwoording met weinig administratieve lasten lijkt beter te

passen bij een regeling waar een inspanningsverplichting en niet een resultaatverplichting is vereist. Het ligt dan ook voor de hand om eerst scherp te hebben wat je als subsidiegever wilt controleren.

Toekomstige omvang van de subsidie

Met de inflatie zijn salarissen, ingehuurde expertise, wedstrijdmaterialen en andere lasten hoger geworden. Het ligt daarom voor de hand om bij uitvoering van de drie reguliere activiteiten een loon- en prijsindexering bij een opvolging van de regeling toe te passen. Dat kan onzes inziens door een extra artikel in de regeling daarvoor op te nemen en daarin de loon- en prijsindexering gelijk te stellen aan die voor de lumpsumfinanciering van scholen.

De hoogte van de subsidie is mede afhankelijk van de omvang van de te organiseren activiteiten. Bij gelijke omvang van de activiteiten is op basis van inflatie in afgelopen jaren een hogere subsidie gerechtvaardigd. Bij een kleinere of grotere omvang hoort een evenredig aangepaste hoogte van de subsidie. We opperen om nog eens goed naar de doelstellingen van de vakwedstrijden te kijken, om van daaruit te analyseren welke omvang van activiteiten en hoogte van de subsidie passend is. Gaat het om zoveel mogelijk vakwedstrijden (landelijk en regionaal) organiseren en ondersteunen en zoveel mogelijk scholen en leerlingen/studenten laten deelnemen? In het kader van de meerwaarde die het lijkt te hebben voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling van deelnemers. Of gaat het om een algemene promotie van vakmanschap en het beroepsonderwijs? Waarbij vooral de finale van belang lijkt en een begrensd aantal vakwedstrijden ook kan voldoen. Of is vooral het vergroten van de instroom in het beroepsonderwijs de kerndoelstelling? Waarbij het zinvol kan zijn om de focus van vakwedstrijden en daaraan gerelateerde LOB-activiteiten te verbreden naar leerlingen van havo en primair onderwijs.

5.3 Processen en keuzes rondom de regeling

Het totstandkomingsproces en de regeling

De regeling is op een secure wijze tot stand gekomen. De regeling is allereerst besproken in het Expertisecentrum subsidies, waarna een uitvoeringstoets op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid is uitgevoerd. DUS-i, de Auditdienst Rijk en de Inspectie van het Onderwijs hebben daarbij input geleverd. Vervolgens is een concepttekst van de regeling ter internetconsultatie voorgelegd, waarop vijf reacties zijn gekomen die zijn verwerkt. In het beoordelingsproces is gebruik gemaakt van een beoordelingscommissie die een gedetailleerde en inhoudelijk relevante beoordeling heeft opgesteld.

De uitkomst van genoemd proces is een regeling die duidelijk en begrijpelijk is met goede beoordelingscriteria. Tijdens de uitvoering bleek de regeling desalniettemin op onderdelen rigide. We zetten onze belangrijkste aanbevelingen in willekeurige volgorde op een rij, inclusief een bondige versie van de aanbevelingen die hiervoor al zijn gedaan (zodat hieronder een compleet overzicht beschikbaar is).

1. Het beoordelingscriterium duurzaamheid is moeilijk om in concrete plannen te gieten. Met name diversiteit in de deelname is een aspect dat grotendeels buiten het bereik van de subsidieontvanger ligt, en in de kern bij de scholen en deelnemers zelf. De eisen op het gebied duurzaamheid kunnen nog scherper geformuleerd dan wel afgebakend worden.

2. Zorg dat de subsidie qua hoogte mee kan groeien met inflatie. Bijvoorbeeld door een extra artikel in de regeling op te nemen en daarin de loon- en prijsindexering gelijk te stellen aan die voor vmbo- en mbo-scholen met hun lumpsumfinanciering. De loon- en prijsindexering maakt de regeling al minder rigide in het opvangen van bijzondere situaties zoals hoge inflatie. Uitzonderlijke situaties zoals corona zouden eventueel opgevangen kunnen worden door een hogere egaliseringsreserve (d.w.z. dat een groter deel van de subsidie naar latere jaren kan worden doorgeschoven in het geval sprake is van onderbesteding uit overmacht).
3. Indien een groei in het aantal vakwedstrijden en/of deelnemers wenselijk is, zou een subsidie worden voorgesteld die ieder opvolgend jaar iets hoger is (daar zouden eventueel ook prestatie-indicatoren voor de groei aan gekoppeld worden). Uiteraard zou groei dan ook als doelstelling in de regeling toegevoegd moeten worden.
4. Een verdieping of verbreding van de doelstelling met vakwedstrijden is mogelijk. Indien daarvoor gekozen wordt, heeft dat ook consequenties voor de hoogte van de subsidie. Voor nu geven we mee om de doelstellingen nog eens te overdenken. Vakwedstrijden kunnen belangrijk zijn voor de verbetering van LOB. Daarnaast zou voor de huidige doelstelling 'instroom in het beroepsonderwijs' zinvol kunnen zijn om de focus van vakwedstrijden en daaraan gerelateerde LOB-activiteiten te verbreden naar leerlingen van havo en primair onderwijs. Of de wedstrijden zouden meer op kwetsbare jongeren en entreeonderwijs gericht kunnen worden.
5. Stel het boekjaar gelijk aan een schooljaar zodat de afronding van de Finals (gehouden eind maart) ook in het boekjaar mee kan lopen en er nog geanticipeerd kan worden op financiële mee- of tegenvallers tijdens de Finals.
6. De jaarlijkse aanvraag kan bondiger, door bijvoorbeeld alleen de wijzigingen in het plan door te geven. Onder normale omstandigheden zullen de jaarlijkse plannen niet veel van elkaar verschillen.
7. De monitoring van de voortgang en de bijbehorende inhoudelijke en financiële verantwoording zowel aanscherpen als administratief vereenvoudigen. Vraag na afloop van ieder boekjaar om een verantwoording over dat gehele boekjaar. Maak het eenvoudiger door qua financiële verantwoording aan te sluiten bij de jaarrekening, maar dan in gedetailleerdere vorm. Ook de indeling van de begroting moet hier op aansluiten, zodat plannen en realisatie makkelijk met elkaar vergeleken kunnen worden.
8. De raadpleegcommissie is ingezet voor het beoordelen van de voorstellen en heeft goed zicht op aandachtspunten in de initieel ingediende plannen (subsidieaanvraag). Een overweging is om deze commissie ook jaarlijks mee te laten kijken naar de verantwoording, om zo een nog betere inhoudelijke monitoring te realiseren.
9. De betrokkenheid van bedrijven bij de vakwedstrijden is belangrijk. Cofinanciering is wenselijk zodat vakwedstrijden als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van onderwijs en bedrijfsleven wordt gezien. Tegelijk kan de continuïteit in het geding komen als vakwedstrijden te zeer afhankelijk zijn van cofinanciering, omdat in economisch mindere tijden of in uitzonderlijke situatie zoals de coronacrisis zomaar een groot deel weg kan vallen. Een hogere cofinanciering wordt positief beoordeeld bij de initiële subsidieaanvraag. Dat prikkelt om een hoge (wellicht niet realistische) cofinanciering op te geven om de subsidie in de wacht te slepen.

Tegelijkertijd zijn er (o.i. begrijpelijk) geen consequenties voor een lagere dan begrote cofinanciering. Een hogere gerealiseerde dan begrote/beloofde cofinanciering leidt echter tot een terugvordering op de verkregen subsidie. Er is dus sprake van een perverse prikkel om een zo hoog mogelijke cofinanciering te begroten, maar niet om dat te realiseren tijdens de uitvoering. We raden aan om de terugvordering bij te veel gerealiseerde cofinanciering (ofwel meer dan begroot) uit artikel 11 van de regeling te halen.

Het aanbestedingsproces (reflectie)

Er is een normale termijn van drie maanden gehanteerd om een aanvraag te schrijven en in te dienen in het derde kwartaal van 2019. De regeling is beperkt kenbaar gemaakt: het is in de Staatscourant gepubliceerd en op de website van DUS-i geplaatst, maar verder hebben geen communicatie-activiteiten plaatsgehad en zijn er ook geen voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Daarbij speelt de moeilijkheid dat een gerichte communicatie over de regeling lastig is, omdat het organiseren van vakwedstrijden geen alledaagse dienst is en er vrijwel geen partijen zijn waarvan bekend is dat ze vakwedstrijden willen en kunnen organiseren. Er zijn dan ook maar een handvol aanvragen ingediend. De huidige regeling betreft een competitieve aanbesteding, waarbij ook andere partijen dan WSNL de opdracht voor een of meerdere activiteiten gegund had kunnen worden. Bij uitvoering van een vervolgregeling door een andere partij dan WSNL zou er veel opgebouwde ervaring en expertise verloren gaan en efficiëntie qua uitvoering verloren gaan. Immers, de doelstellingen zijn behaald door een partij met ruime expertise in vakwedstrijden en deze expertise is binnen de looptijd van de huidige regeling alleen maar toegenomen. Uit de evaluatie blijkt dat de regeling de uitkomst is van een worsteling tussen enerzijds het voorkomen van ongeoorloofde staatssteun aan WSNL en het houden aan EU-mededingingsregels en anderzijds het niet verloren willen laten gaan van de kennis, expertise en contacten met scholen en bedrijven die WSNL de afgelopen twintig jaar heeft opgedaan. De vraag is of een competitieve aanbesteding in relatie tot doeltreffendheid en doelmatigheid de meest geschikte vorm voor een vervolgregeling is (en zo ja of de schotten tussen de drie activiteiten gewenst zijn). Het onderzoeksteam heeft echter niet de juridische kennis in huis om antwoord op deze vraag te geven. De opdracht in onderhavige evaluatie is opgevat om te onderzoeken hoe de huidige regeling kan worden verbeterd en aangescherpt, niet of ander soort constructie meer passend is voor subsidiegever of -ontvanger.

